

naš tednik

LETO XXIX — Stevilka 19 12. maja 1977 Cena 4.— šil. (4 din)
Poština plačana v gotovini P. b. b.
Erscheinungsort Klagenfurt Verlagspostamt 9020 Klagenfurt

UVODNIK

Dr. Jošku Tischlerju za 75-letnico

Dragi Joško! Pomembne prelomnice v zgodovini koroških Slovencev in s tem v zgodovini vsega slovenskega naroda so najtesneje povezane s Tvojim neumornim in nesebičnim delovanjem za našo skupnost. Potem ko si se vrnil leta 1945 iz bregenškega izgnanstva skupno s slovenskimi izseljenci na Koroško, si kot član provizorične deželne vlade izbojeval odredbo o obveznem dvojezičnem šolstvu. Po dolgoletnem zatiranju koroških Slovencev, ki je doseglo svoj višek v gnusnih strahotah nacistične tiranije, je naposled le kazalo, da bo na Koroškem zavladala pravica in strpnost ter spoznanje, da je treba tako krutemu razvoju že od vsega začetka izpodkopati korenine in ustvariti v deželi, ki je skupna domovina dveh narodov, Slovencev in Nemcev, pogoje za pravično in boljše prihodnost.

Leta 1949 si postal prvi predsednik Narodnega sveta koroških

pobudo sta naslovili obe osrednji organizaciji koroških Slovencev, Narodni svet in Zveza slovenskih organizacij, 11. oktobra 1955, skupno Spomenico dunajski vladi z jasnimi predlogi in pravičnimi zahtevami o izpolnitvi določil državne pogodbe.

Z odlokom takratnega prosvetnega ministra Heinricha Drimmla so ustanovili leta 1957 v Celovcu Državno gimnazijo za Slovence. Naš narod te imenuje očeta Slovenske gimnazije in ti izreka s tem najiskrenejše priznanje za Tvoje neumorno delo in za Tvoj življenjski optimizem, ki te ni zapustil niti v najhujših in najbolj bolečih trenutkih. Tega optimizma tudi nisi izgubil, ko so sovražniki koroških Slovencev izsilili leta 1958 protustavno razveljavitev šolske odredbe iz leta 1945, odredbe, ki jo je sklenila takratna koroška deželna vlada soglasno in prostovoljno. S protustavno razveljavitvijo šolske odredbe pa so isti krogi hoteli smrtno zadeti mlado Državno gimnazijo za Slovence v Celovcu. Leta 1963 si kot ravnatelj doživel prvo maturo, leta 1967, preden si šel v zasluženi pokoj, njeno desetletnico.

Z gimnazijo, sadom svojega tru-

Slavljenec s svojo drago šolsko mladino

Slovencev, ki si ga vodil do leta 1960 in zopet kot predsednik od leta 1972 do 15. maja 1976, ko si predal vodstvo mlademu nasledniku Matevžu Grilcu. V burnih časih si vodil Narodni svet, v težavnem obdobju si ga spet prevzel in mu znova postavil trdne temelje.

15. maja 1955 so na Dunaju podpisali Državno pogodbo. Neodvisnost Avstrije je sad protinacističnega boja, h kateremu je prispeval naš slovenski narod izredno pomemben delež. V členu 7 so zapisane pravice koroških in štajerskih Slovencev ter gradiščanskih Hrvatov. Vedno si bil neomajno prepričan, da je enotno politično nastopanje osnova za dosego vseh pravic. Na Tvojo bistveno

da, si ustvaril temelj izobrazbi in samozavesti naše mladine, naše prihodnosti.

Kot Slovenec si trpel v svojem življenju številna ponižanja in preganjanja. Ko si se po plebiscitu leta 1920 vrnil iz Kranja v Celovec, da bi tam končal osmi razred gimnazije, si bil skupno s svojimi šestimi slovenskimi sošolci tarča zapostavljanj in zasmehovanj. Leta 1927, ko si se po končanem študiju vrnil z Dunaja kot profesor matematike in fizike, zate na Koroškem ni bilo mesta. Kot Slovenec si moral v Fürstenfeld na Štajersko, kjer si ostal do leta 1934. Leta 1936 so Te izvolili za predsednika Slovenske prosvetne zveze, naslednice Krščanske socialne zveze za Koroško. Toda že leta

PRIREDITEV

odbornikov in zaupnikov vseh narodnih organizacij koroških Slovencev

ob 22. obletnici podpisa drž.pogodbe

v NEDELJO, 15. maja 1977, ob 14.30 v VELIKI DVORANI NOVE MESTNE HIŠE V BOROVLJAH

15. maja 1977 je 22. obletnica podpisa avstrijske državne pogodbe. Koroški Slovenci moramo ugotoviti, da republika Avstrija te pogodbe tudi po tako dolgem času še ni izpolnila. Razvoj zadnjih let celo kaže, da vlada in parlamentarne stranke ne iščejo pravične rešitve v sodelovanju s prizadetimi manjšinami, da pa popolnoma ugodijo zahtevam protimanjšinskih sil posebno na Koroškem.

Smo celo priče vedno močnejšega pritiska na pripadnike slovenske narodne skupnosti: Vsiljujejo nam zakon o narodnih skupinah (Volksgruppengesetz), ki pomeni najbolj grob napad na naš obstoj. S procesi proti slovenskim aktivistom hočejo slabiti našo življenjsko voljo in streti našo enotnost.

MI PA NE BOMO ŠLI NA KOLENA. 15. maja bomo ponovno izpričali, da smo pripravljeni iti

naprej v boj za naše pravice

Narodni svet koroških Slovencev Zveza slovenskih organizacij na Koroškem

Srečanje narodnosti v Lendavi

ENAKOPRAVNI ODNOSI MED VEČINO IN MANJŠINO

V Lendavi je bilo dne 6. in 7. maja 1977 drugo „SREČANJE NARODNOSTI SOSEDNIJH DEŽEL“, katerega gostitelj je bila Samoupravna interesna skupnost za prosveto in kulturo madžarske narodnosti v SR Sloveniji. Na srečanju so sodelovale delegacije Italijanske unije za Istro in Reko, Slovenske kulturno gospodarske zveze in Sveta slovenskih organizacij iz Furlanije-Juljske krajine, Zveze Madžarov v SR Hrvatski, Zveze Češkoslovakov v SR Hrvatski, Slovenske narodnostne skupnosti iz Porabja, Hrvatske narodnostne skupnosti županij Vas in Zala, Hrvatskega kulturnega društva in Hrvatskega Akademskoga kluba z Gradiščanskega ter Narodnega sveta koroških Slovencev in Zveze slovenskih organizacij na Koroškem.

Srečanje je potrdilo potrebo in koristnost takih stikov predstavnikov narodnosti sosednjih dežel. Udeleženci srečanja so se seznanili s položajem madžarske narodnosti v SR Sloveniji. Posebna pozornost je veljala dvojezičnemu poslovanju upravnih organov in sodišč na ozemlju, na katerem živi madžarska narodnost, dvojezičnemu šolstvu in aktualnim prizadevanjem za razvoj položaja in varstva pravic madžarske narodnosti v SR Sloveniji.

V razgovorih so predstavniki narodnosti izmenjali informacije o svojem položaju in izkušnjah, kar prispeva k uspešnejšemu delovanju pri uveljavljanju narodnostnih pravic.

Udeleženci srečanja so opozorili, da predstavlja položaj narodnostnih skupnosti merilo demokracije vsake družbe. Poudarili so velik pomen pravic narodnosti in temeljnih svoboščin zapisanih v številnih mednarodno pravnih dokumentih, med drugim tudi v splošni deklaraciji o človekovih pravicah, v mednarodnem paktu o državljanskih in političnih pravicah in v sklepih listini konference o varnosti in sodelovanju v Evropi. Predstavniki narodnosti, zbrani na srečanju, poudarjajo, da morajo narodnostne skupnosti postati dejavnik povezovanja in sodelovanja med narodi, krepitve mednarodnega miru in varnosti ter dejanske enakopravnosti v družbi, v kateri živijo, če je s posebnimi ukrepi zagotovljena njihova uveljavitev kot subjekta. V obdobju po konferenci o varnosti in sodelovanju v Evropi in ko bo beograjska konferenca

ocenjevala dosežke iz sklepe listine v Helsinkih, dobivajo ta spoznanja še večji mednarodni pomen.

Pogled na del udeležencev na srečanju v Lendavi

Predstavniki organizacij narodnosti so ugotovili, da je dosledna dvojezičnost na narodnostno mešanem območju eden bistvenih pogojev za vsestranski razvoj narodnostnih skupnosti. Nadalje so poudarili pomembnost odprtih meja, ki naj postanejo element zblizovanja med sosednjimi narodi in čimbolj naravna zveza med narodnostnimi skupnostmi in njihovimi matičnimi narodi.

Manjšinski predstavniki so pozdravili Osimske sporazume, sklenjene med republiko Italijo in SFRJ, ki vsebujejo tudi pomembna določila o pravicah italijanske narodnostne skupnosti v Jugoslaviji

Dragi Joško, Tvoje življenje, ki se je začelo leta 1902 na Kamnu v Podjuni — pozneje Ti je bil dom pri Hajnžinu na tinjskem polju — je drama dela in naporov. Moč si iskal in našel v svoji globoki veri, v veri v pravico in v prihodnost naše slovenske skupnosti, v svoji družini, predvsem pri svoji ženi Ani, ki Ti je zvesta in neomajna spremljevalka vse od leta 1929 naprej.

Iskrena Ti hvala za vse, kar si ustvaril za nas Slovence!

Še na mnoga leta!

Jože Wakounig
glavni urednik

in slovenske narodnostne skupnosti v Italiji, istočasno pa poudarili potrebo po hitrem in doslednem uresničevanju določil in duha teh sporazumov.

V posebni resoluciji predstavnikov navzočih narodnosti se le-ti zavzemajo za pravice Slovencev in Hrvatov v Avstriji. Tam je rečeno:

„Odločno obsojamo stopnjevanje pritiska na slovensko in hrvatsko narodnostno skupnost v Avstriji. Protimanjšinska politika Avstrije, zasnovana na zakonih o popisu posebne vrste in o narodnih skupinah (z dne 7. julija 1976) se nadaljuje in to kljub očitnemu

neuspehu ugotavljanja manjšin 14. novembra 1976. To dejstvo in zadnji vladni osnutki odredb o dvojezičnem uradnem poslovanju in o dvojezičnih topografskih napisih na Koroškem dokazujejo istovetnost avstrijske vladne politike z zahtevami tistih protimanjšinskih organizacij, ki jih je Avstrija dolžna prepovedati v skladu s svojimi mednarodno pravnimi obveznostmi. Sestavni del te protimanjšinske politike so tudi sedanja politična kampanja in kazenski postopki proti aktivistom slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem s poskusi diskreditiranja in kriminalizacije narodnostne borbe obeh osrednjih organizacij koroških Slovencev — edinih legitimnih predstavnikov slovenske narodnostne skupnosti v Avstriji. Vsi ti postopki pomenijo grobo kršitev avstrijske državne pogodbe in drugih mednarodnih pravnih obveznosti Avstrije na področju zaščite človekovih pravic, pomenijo pa tudi kršitev helsinške listine o varnosti in sodelovanju in otežujejo razvoj mednarodnega sodelovanja v tem delu Evrope.

Zato izražamo polno podporo pravičnemu boju slovenske in hrvatske narodnostne skupnosti v Avstriji za njihove legitime narodnostne pravice.“

Odmev ob gradnji predora skozi Karavanke

Kot je znano, se je na Dunaju pred kratkim sestala jugoslovansko-avstrijska komisija, ki je izdelala načrt za gradnjo predora skozi Karavanke. Dosegla je soglasje o vseh vprašanih načrtovanja, zidave in uporabe tega izredno pomembnega objekta v cestnem prometu med obema državama. (Op. ured.).

Za gradnjo predora pod Karavankami, ki bo dolg 7,6 kilometra, bodo potrebovali okoli 2,3 milijarde dinarjev. Predstavniki obeh držav so se dogovorili, da bosta Jugoslavija in Avstrija zagotovili po 20 odstotkov potrebnih finančnih sredstev, za ostala sredstva pa bodo skušali dobiti mednarodna posojila.

Predor naj bi začeli graditi spomladi 1979. Hkrati s predorom

bodo gradili tudi privozne ceste in vhodna mosta. Kot je predvideno, naj bi sestavili posebno telo, ki bi usklajevalo gradbeno dela, medtem ko bi interese obeh držav pri gradnji nastopala posebna meddržavna komisija.

Na zasedanju komisije so določili tudi obliko odplačevanja mednarodnih posojil. Pravijo, da se bo Avstrija prva tri leta po otvoritvi predora odrekla vsem bruto prihodkom od cestnine, ki bodo namenjeni skupnemu odplačevanju mednarodnih posojil.

(Novi cestni predor bodo zgradili v bližini sedanjega železniškega, ki pelje z Jesenic do Področice na Koroško. Pravzaprav v bližini je še drugi nič manj pomemben predor prav tako na nekdanji „bohinjski progi“, to je bohinjski

predor od Podbrda skozi Črno prst v Bohinjsko Bistrico, ki meri 6.363 metrov.)

Italijani vznemirjeni zaradi predora

Pristaš italijanske socialistične stranke, je naslovil na vlado interpelacijo zaradi „avstrijsko-jugoslovanske pobude za graditev (cestnega) predora skozi Karavanke, ki bo avstrijski promet odvajal proti Reki“. Poslanec hkrati ugotavlja, da je na italijanski strani nastopila določena ohladitev v pogledu gradnje predora pod prelazom Monte Croce Carnico (Plöcken). Zato je poslanec vprašal vlado, kakšne nujne ukrepe misli sprejeti za pospešitev italijanske rešitve cestne povezave: saj bi gradnja predora skozi Karavanke ško-

dovala ekonomičnosti cestne zveze Videm—Trbiž ter bi imela negativne posledice tudi za tržaško pristanišče; predor skozi Karavanke bo Furlanijo-Julijsko krajino odrezal od prometa z Dunaja in iz Münchna, je dejal poslanec.

Tudi ko so se Jugoslovani in Avstrijci dogovarjali glede gradnje ljubeljskega predora, so se oglašili tostran meje podobni protesti, kakor je sedaj protest tega italijanskega poslanca: ljubeljski predor bo vzel promet Trstu! Odkar je cesta stekla skozenj, ni ne protestov ne statistik, ki bi količjak opravile tržaški strah pred Ljubeljem! Na vse zadnje cestni prevoz čez Karavanke že obstoji, čez Podkoren namreč, je pa zahteven tako za turista kakor za avtoprevoznika zaradi silnega klanca na avstrijski strani. Katera država ne bi skušala takšne ovire odpraviti? Poleg vsega je naravno, da Slovenija skuša reagirati na poskus izolacije, kakršnega pomeni uresničevanje načrta, da se Zapad poveže z Vzhodom z avtocesto čez Trbiž in Koroško. Sicer je že osimski sporazum pokazal vso voljo Jugoslavije za gospodarsko sodelovanje z deželno Furlanijo-Julijska krajina pač v obojestransko korist.

Trgovina med Avstrijo in Jugoslavijo

Čeprav je sejem Alpen-Adria v Ljubljani že za nami, ne bi bilo napak zapisati na tem mestu dejstvo, da je Avstrija letos prvič na tej mednarodni razstavi v Ljubljani nastopila s kolektivno razstavo, da bi tako dala večji poudarek svoji udeležbi in volji po nadaljnji poglobitvi sodelovanja med obema državama. (Op. ured.).

Avstrijci so na kolektivni razstavi uredili tudi posebno informacijsko stojnico (urad), ki jo je oblikoval celovski arhitekt Wilhelm Pacher, a vodil Gernot Höller. Ves čas med sejmom je bil tu na voljo obiskovalcem za vsakršne informacije tudi dr. Benedikt Winkler, avstrijski trgovinski predstavnik v Zagrebu. Na letošnjem sejmju so sodelovali tudi predstavniki trgovinskih zbornic Koroške, Štajerske, Tirolske in Gradiščanskega ter dunajske zbornice. Naj še dodamo, da je povezovala udeležbo trgovinskih zbornic posameznih dežel zvezna gospodarska zbornica na Dunaju pod vodstvom g. Sallingerja, ki je tudi uredila

informacijski biro. Avstrijsko udeležbo na sejmju je vodil g. Bau-recht, predsednik trgovinske zbornice v Celovcu.

Izmenjava z Avstrijo se razvija v okviru vsakoletnega sejemskega kontingenta, ki je letos znašal 15,750 milijona šilingov za Slovenijo in prav toliko za Hrvaško.

Avstrijski dan se je začel s sprejemom avstrijskih predstavnikov na Gospodarski zbornici Slovenije, kjer je goste pričakovala delegacija pod vodstvom predsednika Andreja Verbiča. Sprejemu je prisostvoval tudi avstrijski generalni konzul Lichen.

Tiskovna konferenca je bila izredno zanimiva in živahna. Udeleženci so se razšli v prepričanju, da bo tudi plodna za nadaljnji razvoj medsebojnih odnosov, saj je razčistila pojme v marsikaterem pogledu, tako tudi, kako gledajo v slovenskih krogih na vprašanje položaja narodnostnih manjšin v Avstriji.

Obseg trgovinske izmenjave

med sosednima državama se od leta do leta širi. Seveda ga je v veliki meri zavrla splošna gospodarska kriza. Zastoj se je začutil zlasti v letu 1975, in to po 10-letnem nenehnem razvoju. Avstrijski izvoz v Jugoslavijo je leta 1975 sicer narastel že za 12 odstotkov v primerjavi z letom 1974, toda jugoslovanski izvoz v Avstrijo je padel za 22 odstotkov. Lani so se pokazali ugodni rezultati jugoslovanskega napora z namenom, da se pospeši izvoz, tudi v odnosih nasproti Avstriji. Tako so Jugoslovani uspeli dvigniti izvoz v Avstrijo za 34 odstotkov, medtem ko je avstrijski izvoz v Jugoslavijo nazadoval za 11 odstotkov.

Gola trgovinska bilanca Jugoslavije nasproti Avstriji je navadno pasivna, vendar pokriva Jugoslavija ta primanjkljaj deloma s prihranki Jugoslovancov na delu v Avstriji, deloma pa tudi z uslugami jugoslovanskih pristanišč avstrijskemu prevozu, tako Reke in Kopra ter dohodki od turizma.

Evropski svet o beograjski konferenci

Pred kratkim se je zaključila parlamentarna skupščina Evropskega sveta v Strasbourgu. (Ne gre morda za zasedanje evropskega parlamenta — Evropske gospodarske skupnosti, temveč je v Evropskem svetu več zahodnih držav). Med najpomembnejšimi razpravami skupščine na dnevnem redu so bili sklepi konference za varnost in sodelovanje v Evropi v Helsinkih, in to v zvezi z bližnjo konferenco v Beogradu. Razprava o teh sklepih je zadnje dni zasedanja zavzela največ časa, kakor poroča Neue Zürcher Zeitung iz Strasbourga. Diskusija o tem vprašanju je trajala kar tri dni ter se je k besedi oglašilo 80 govornikov. Razpravljali so zlasti o določitih glede svobodnega gibanja ljudi in idej. Vidna je bila udeležba parlamentarcev iz Združenih držav Amerike, Kanade in Finske; saj je pokazala, da njihove države cenijo vlogo Evropskega sveta, ki omogoča parlamentarcem zahodnoevropskih držav, da iznesejo svoje poglede na aktualne probleme.

Debata je veljala, kakor poroča omenjeni list, pripravam beograjske konference, na kateri bodo proučili helsinške zaključke. Povezana je bila s poročili posebnih komisij, zlasti pa politične, v imenu katere je nastopil občinski svetovalec Aubert, ki je bil deležen zaradi temeljitega referata izrecne pohvale. Skupščina je soglasno sprejela resolucijo s priporočilom ministrskemu komiteju; glasovanja so se vzdržali komunisti.

Švicarska delegacija, čeprav je Švica nevtralna; s svojo udeležbo so Švicarji hoteli pokazati, da hočejo kljub nevtralnosti sodelovati pri mednarodni izmenjavi političnih mnenj. Resolucija, ki zadeva beograjsko konferenco, poudarja med drugim pomen tistih helsinških sklepov, ki se nanašajo na osnovne človekove pravice. Hkrati omenja tudi švicarski načrt za sestavo evropske konvencije, ki se zavzema za mirno reševanje sporov.

Skupščina naglašja v svojem priporočilu, naslovljenem na ministr-

ski komite, naj bi se člani Evropskega sveta še naprej medsebojno izmenjali svoja mnenja glede beograjske konference. Organizirali naj bi izmenjavo misli s predstavniki Združenih držav in Kanade o varnosti in sodelovanju v Evropi. Pospeševati je treba sodelovanje na praktičnih področjih. Potrebno je usklajevanje ministrskega komiteja in skupščine, da bi lažje nadzirali rezultate helsinških sklepov. V imenu te skupščine naj odpotuje na beograjsko konferenco posebna delegacija.

Rhenania Schizofrenica ali: Kjer govorijo Porenci med sabo angleško

Apostoli bruseljske „Evropske skupnosti“ nočejo več vzeti na znanje razprtij, ki nastajajo ob njihovih državnih mejah, ker kvarijo podobo o „odstranjenih zaporah“. Vlade Belgije, Zahodne Nemčije in Francije začenjajo s tem, da vidijo v svojih državnih mejah z ZRN jezikovno mejo in zatajujejo skupnost, ki sega — tako tudi v deželah ob Renu — čez državne meje.

To je tem bolj obžalovati, ker je Porenje — kot Koroška — naravnost ustvarjeno kot dežela prehoda z enega kulturnega območja na drugo. To so nekoliko upoštevali v dobi tretjega rajha, ko so ustvarili gau „Westmark“ (Pfalca, Posarje, nemška Lotaringija). Seveda so videli nacisti v tem gauu

prednjo stražo in utrdbo proti romanstvu — podobno kot v Koroški utrdbo proti slovanstvu —, medtem ko bi bil mogel pravzaprav kar dobro odigrati svojo vlogo prehoda med nemško in francosko kulturo, tako po naravi kot tudi zgodovinsko.

Zlasti v deželah ob Renu je možno jasno opaziti, da more navadna „zelena“ meja — kot nemško-francoska ali nemško-belgijska — kako ljudstvo prav tako raztrgati kot obvezne vize, bodeča žica, mine in stražni stolpi.

Nemške poveljne vlade niso storile ničesar za izboljšanje odnosov na meji in so tudi pripomogle k temu, da so odtujili Porence njihovim neposrednim zahodnim sosedom z istim jezikom in isto zgo-

dovino. Nemcem iz notranosti države na ljubo so odpravili sredi petdesetih let celo francoščino kot prvi tradicionalni tuji jezik.

Tako se danes posamično že dogaja, da se mora mlad Porenčan, če sreča svojega sovrstnika z belgijske (Eupen-Malmedy) ali francoske strani (Alzaška-Lotaringija), pogovarjati z njim v angleščini, ker pač ni več francoščine in če drugi nemščine oziroma obema skupnega frankoskega ali alemanskega narečja ne zna več. Vrh tega pa prehajajo firme iz nemškega Porenja vedno bolj k temu, da odgovarjajo na prošnje za ponudbe iz Alzaške-Lotaringije, Luksemburške ali Eupen-Malmedyja, napisane v nemščini, v francoščini ali celo v angleščini(!).

Nemško-francoske prijateljske pogodbe nudijo verjetno Francozom in Nemcem, ki prihajajo iz notranosti svojih držav, možnosti za kulturno in jezikovno sporazumevanje, ki pa po drugi strani le motijo doslej samo ob sebi razumljive dobre odnose med obmejni istega narečja. Saj tudi ne more biti drugače, če pišejo celo v tisku iz Posarja, Pfalce in Badna pretežno le o „francoskih“ sosednjih občinah, ali pa megalomansko o nekakšnem „nemško-francoskem“ sodelovanju na medobčinskem področju, ko pa gre „zgolj“ za kako rensko provinco, ki se je drži smola, da jo seka državna meja! Celu take občine so tam, ki jih deli — sicer „samo“ duhovni — zid: Medtem ko se na primer učijo učenci iz severnoalzaškega „Lauterbourga“, da so potomci Galcev, vtepajo učencem iz sosednje občine Neulauterburg v južni Pfalci, da je treba iskati njihove prednike v Teutoburškem gozdu...

V trenutnih razmerah je torej pač treba računati s tem, da se bodo oddaljili Porenci duhovno in kulturno čedalje bolj od svojih neposrednih zahodnih sosedov, že zgolj zaradi nacionalnega občutka „mi smo mi“, ki ga umetno gojita vladi v Bonnu in Parizu, z vojaško službo na primer.

O nemško-francoskem „pobratenju“ ni občutiti v obmejnem ničesar (ali niso bili ti ljudje preko meja že vedno bratje?). Prav smešno učinkuje, če bahaško naznanjajo pobratenje kake „nemške“ vasi s kako „francosko“, ko pa gre v resnici samo za dve —

Kratke vesti

KDO JE UKRADEL URAN?

● Reuter poroča iz New Yorka, da je dobroobveščeni ameriški list „New York Times“ razložil, kako je izginil tovor 200 ton uranove rude pred devetimi leti. Uran je vozila neka ladja pod zahodno-nemško zastavo iz Rotterdama v Genovo. Toda tovorna ladja ni nikdar prispela v Genovo, pač pa se je čez tedne zopet prikazala pod drugo zastavo in brez tovara. Nekateri izvedenci, ki se ukvarjajo z vohunstvom, so prepričani, da je uran izginil v Izrael. Ta država namreč že od leta 1963 razpolaga z atomskim reaktorjem, ki lahko pripravlja tudi surovino za atomsko orožje.

SOVJETSKA ZVEZA ŠE VEDNO PROTI OSVOBODITVI HESSA

● Od obsojencev v nürnberškem procesu po 2. svetovni vojni je v ječi samo še 83-letni Rudolf Heß. Predstavniki Velike Britanije, Francije in Združenih držav Amerike so predložili Sovjetski zvezi, naj bi pristala, da Heßa zaradi bolezni osvobodijo; vendar je Sovjetska zveza zavrnila predlog zahodnih sil.

AMERIŠKI SODNIK ODOBRILO SOVJETSKO PONUDBO ZA KOMPROMIS O RIBOLOVU

● Associated Press poroča iz Bostona, da je Sovjetska zveza ponudila Združenim državam Amerike nekakšno odkupnino v znesku 250.000 dolarjev, ker je sovjetska ribiška ladja „Taras Ševčenko“ lovila v ameriških obalnih vodah in so jo ameriške oblasti zadržale. Od 1. marca segajo obalne vode v Združenih državah Amerike 200 milj od obale. Sodnik Andrew Edwards je trdil, da se je kapitan sovjetske ladje zmotil ter je bil prepričan, da je v tistem pasu še dovoljeno ribariti.

SOVJETSKA ZVEZA HOČE VOJAŠKA OPORIŠČA

● „Washington Post“ poroča iz Damaska, da je bilo med sprejemom sirskega predsednika Afeza el-Asada v Moskvi načeto tudi vprašanje sovjetskih vojaških oporišč v Siriji. Sovjetski državniki niso v pogovoru z Asadom sicer uporabili izraza „vojaška oporišča“, vendar je bila ta njihova zahteva razvidna iz pogovora. Sovjeti bi si radi sami uredili oporišča v Siriji, ob morju pa bi radi imeli pomorsko oporišče za svojih 60 ladij, ki plujejo po Sredozemskem morju.

včasih istoimenski — sosednji občini!

Ni dvoma: Ljudi onstran rek Rena in Moze (Maas), torej publikli iz notranosti, varajo monopolistični oblikovalci javnega mnenja s slogom, medtem ko jih v resnici sistematično medsebojno odtujujejo. Tehnokrati, ki se ne zanimajo za kulturne probleme, kot sta Helmut Schmidt in Valery Giscard d'Estaing, niso ravno primerni, da bi na tem področju dosegli pozitivne spremembe, ravno nasprotno.

Več o prizadevanjih dežel ob Renu, da bi se spet približale drug drugemu, je možno izvedeti iz mesečnika „NEUE STIMME ELSASS-LOTHRINGENS“ (Novi glas Alzaške-Lotaringije), 25, rue de la Fidélité, F-68200-Mulhouse.

Harry R. Wilkens-Weyland

Koroška stvarnost — v NAŠEM TEDNIKU

Pod zvonom sv. Liharde — nikoli proglašene svetnice, vendar še danes od ljudstva čaščene, dobrodne žene — se je rodil Tischlerju, pd. Marku v Zablatih pri Kamnu v Podjuni sin, ki so ga vpisali 8. maja 1902 v rojstne knjige za Jožefa.

Prvi razred ljudske šole je obiskal v Škocijanu, kjer ga je poučevala učiteljica Pavla Lesjak, ki je kot edina učila tudi slovenščino. Leta 1908 je oče prodal Markovo posestvo in kupil leto nato Hajžlino kmetijo na tinjskem polju.

Siromašna tinjska občina ni imela denarja za zidavo šolskega poslopja, na pomoč je priskočil Deutscher Schulverein Südmark, zloglasna ustanova za pomembvanje slovenskih otrok in staršev, in dala občini Tinje posojilo pod pogojem, da v šoli ne bo slovenskega pouka.

Tako se je učil Joško slovenščine pri duhovnikih, med drugim pri kaplanu Božiču in proštu Gregorju Einspielerju v veronauku. Prošt je bil velik prijatelj očeta in ga nagovoril, naj pošlje Joška v gimnazijo v Celovec. Ker ga v Marijanišču kljub priporočilu prošta niso sprejeli, je stanoval v slovenskem dijaškem domu v Ahacljevi 5. Hodil je s 66 učenci v 1. c razred k Elizabetinkam.

Julija 1914 je izbruhnila svetovna vojna, starejši brat Šiman je padel kaj kmalu kot vojak v Galiciji, šolsko leto so končali maja 1915, ko so Italijani (8. maja) napovedali vojno Avstro-Ogrski. Šolsko poslopje in Marijanišče je zasedla vojaščina. Drugo šolsko leto so ga le sprejeli v Marijanišče, vendar so učenci stanovali v starem bogoslovju v Priesterhausgasse. Sošolec danes 75-letnega dr. Tischlerja je bil David Podlipnik iz Sovč pri Zilji, s katerim ga je vezalo ozko prijateljstvo, družinska veza in Anica, sestra bivšega prijatelja, je postala leta 1929 žena dr. Joška Tischlerja.

Decembra 1918 so Jugoslovani zasedli Tinje. S tovarnjakom je šla vožnja jeseni 1919 preko Jezerskega vrha v Kranj, na gimnazijo, kjer je Joško končal 6. in 7. razred. Po intervenciji škocijanskega župnika, Vinka Poljanca, poznejšega poslanca v koroški deželni zboru, so ga sprejeli skupno s sedanjim prelatom Alešem Zechnerjem, Tomažem Wieserjem, župnikom Jožem Boštjančičem, zgodaj umrlem Zdravkom Zwitterom 1922 spet na celovški gimnaziji.

Tako je bilo v 8. razredu od 21 maturantov 7 Slovencev, namreč še Franc Repnik, rajni logovaški župnik in Janez Dersola, poznejši zdravnik na Dunaju. Vsi so bili deželni zasmehovanja in posmehovanja, predvsem v telovadnici — „Horuck, čuš!“ Tik pred maturo je osmošolcu Jošku umrl oče.

Študij je nadaljeval na Dunaju in ga kljub težkim gmotnim razmeram, kljub temu, da je v okviru Kluba slovenskih študentov mnogo truda vložil za tednik „Koroški Slovenec“, tiskan v češki tiskarni na Dunaju, končal po štirih letih z doktoratom, leta 1927 pa še s profesorskim izpitom.

DOMAČE OBLASTI GA ZAPOSTAVLJAJO

V poskusnem letu — od januarja do junija 1928 na realki — je spet občutil čudno pravičnost domovine Koroške; medtem ko so prejeli nemški novinci sto šilingov mesečno, so prof. dr. Jošku Tischlerju izplačevali le 60.— šilingov. Ker na Koroškem ni našel redne zaposlitve, je zaprosil za službeno mesto v Fürstenfeldu na Štajer-

skem, kajti za tamkajšnjo in tudi za koroške gimnazije pristojni nadzornik Wolsegger mu je obljubil, da pride „brž ko bo prosto tako mesto za matematiko in fiziko, nazaj na Koroško. V Fürstenfeldu

sta se rodila Janko in Marjetka. Po šestih letih je 1934 dobil zaposlitev v Beljaku, po sreči, kajti julijski Putsch nacistov je spodeltel in Mayer-Kaibitsch, znani nacistični krvnik, tedaj ni bil več v stanu preprečiti nastavitve.

Ko so leta 1934 vse stranke razpustili, je nasledila Krščansko socialno zvezo Slovenska prosvetna zveza, le-ta ga je izvolila leta 1936 za predsednika (to je ostal do leta 1946). 12. marca 1938 je gestapo zaprl župnika Poljanca, ki se je po osmih dneh vrnil popolnoma zlomljen in do svoje smrti, 26. avgusta, ni nikomur zaupal, kaj so delali z njim v zaporih. Marsikdo je bil tedaj zbeگان in je pobegnil ali hotel pobegniti v Jugoslavijo. Sredi nemških priprav za napad na Češkoslovaško je bil v Stockholmu mednarodni manjšinski kongres, ki se ga je udeležil dr. Tischler skupno z dr. Petkom.

Nekega pomladnega dne v aprilu 1938 pokličejo dr. Tischlerja sredi pouka k telefonu. — „Gauverweis nach Flensburg!“ (ob danški meji). Že tedaj, leta 1938 je prosil gauleiterja Bürklna na Dunaju za odpust iz državne službe — zaman. Ker zdravniško ni bil zmožen za potovanje, so odredili kot službeno mesto Bregenz. V Bregenzu so ga z začudenjem sprejeli. „Wir haben einen -ičević erwartet und es kam ein Tischler. Wir haben gewußt, es kommt ein Strafversetzer.“ Družina je sledila

januarja 1940. Joško in Anica sta rojena v Bregenzu.

V BREGENCU NAVEZAL STIKE Z NAŠIMI IZSELJENCI IN DRUGIMI SLOVENCMI

Iz Bregenza je skušal dobiti stike z izseljenci. Za binkošti 1942 jih prvič obišče na Hesselbergu, kjer je mladino poučeval Franci Košutnik, Lesičjakov vnuk. Ko so tega vpoklicali v vojsko, je „šolo“ prevzel Karel Mikl, Mager iz Malošč. Mikl in Štefan Breznik, najemnik pri pošti v Podravljah (danes kmetijska šola), sta bila imenovana poslanci koroških Slovencev od 1934 naprej. Izseljence je obiskal še 1943 in 1944. Junija 1945, po razsulu, prideta po njega v Bregenz globaški kovač Jurij Konečnik in Šiman Male iz Kožen-tave s prošnjo, da naj pomaga organizirati vrnitev izseljencev. Iz Bregenza gre s kolesom na Hesselberg. Tam je zbrano večje število Slovencev tudi iz drugih taborišč. V Nürnbergu so jih priklju-

Izseljenci so se vrnil: V Beljaku so jim zastavili pot

jašnico. Po pogajanjih z Angleži so izseljence odpustili na svoje opustošene, ukradene domove.

Svojo družino je mogel prepe-ljati dr. Tischler šele septembra 1945 na Koroško v Tinje.

ki živijo na slovenskem oziroma narodno mešanem ozemlju — občine, ki je Himmler zanje odredil pomembčenje in izseljevanje. Razumel je, kot širok in dalekoviden pedagog, kaj je vsebina humaniz-

Plodonosna življenjska pot dr. Joška Tischlerja

čili nekemu transportu Jugoslovannov. Tri dni je trajala vožnja v živinskih vagonih iz Nürnbergu v Beljak. 23. 7. 1945 so končno prispeli v Beljak.

V Bregenzu je navezal stike tudi z drugimi koroškimi Slovenci in Slovenci iz Jugoslavije.

Leta 1944 je policija „ostarbeits-terjem“, slovanskim prisilnim de-

ŠOLSKA ODREDBA ZA OBVEZNI DVOJEZIČNI POUK

Do svojega odstopa, 5. novembra 1945, je bil dr. Tischler član koroške deželne vlade; tam je posvetil vse svoje moči zgraditvi nove Koroške, Koroške dveh enakopravnih narodov, ki naj bi živela v medsebojnem spoštovanju in razumevanju. To vzgojno nalogo pa

ma in krščanstva — spoštovanje sočloveka in ljubezen do bližnjega; vzgoja pa naj služi temu cilju.

Vendar so nasprotniki koroških Slovencev, sovražniki skupne domovine obeh narodov, grobokopi miru in deželi s cestnim terorjem in pritiskom na starše in oblasti izsilili leta 1958 protiučastno razveljavitev šolske odredbe. In če se danes premnogi odgovorni in resno zaskrbljeni sprašujejo, od kod pojav močnega nacionalnega nasprotstva, od kod ta uspešnost raznih „domovini zvestih“ včerajšnikov pri propagiranju nestrpnosti do manjšine, ta ojačen (neo)nacizem na Koroškem, potem naj iščejo vzrok prav v tem, da takratne merodajne osebe niso razumele ali niso hotele razumeti naprednost Tischlerjevega vzgojnega koncepta, nasprotno, pomagale so uničiti začetke sprave med narodoma, začetke poravnave slovenskemu narodu in prve klice boljše bodočnosti za Koroško.

Kako nazadnjaško, neznanost, zgodovinsko brezpomembnost se nam zdi ob teh razmišljanjih koroško politično večinsko vodstvo v teh zadnjih 20 let, ki ga je sam oportunistem, otročje igrakanje z glasovi volilcev, brez pogleda na jutri, brez smisla za zgodovinski razvoj in današnje tokove po širnem svetu.

Lik dr. Tischlerja pa je „koroško stvarnost“ daleč prerasel.

(Nadaljevanje na 5. strani)

Pri slikarju Wernerju Bergu (5. razred 1960)

lavcem prepovedala udeležbo pri javnih božjih službah. Ko so ta odlok neke nedelje prebrali v cerkvi, je dr. Tischler, čutil se je kot ostarbajterja, zapustil sam hišo božjo.

Zadnje tedne vojne je skrival dr. Tischler v kleti vojaka, ubežnika, Šimana Maleja in Franca Graberja iz Spodnje Štajerske, ki sta pobegnili iz bregenske vojaščine. Vsak dan jih je obiskal tudi Miha Kačnik, edini Jogrov sin iz Male vasi pri Škocijanu, ki je bil dalj časa vojak v Bregenzu. Kmalu po odhodu na fronto, je padel ta sin znane Jogrove družine.

V Beljak so prispeli slovenski izseljenci brez odpustnic. Angleži so hoteli ves transport vrniti, tedaj so se slovenske žene, ki so med policisti spoznale marsikate-rega ovaduha in izseljevalca za časa nacizma, ulegle na tračnice. Po pritožbi Lovra Kramerja, Karla Mikla in Joška Tischlerja na deželni vladi (deželni glavar Piesch), je šel transport v Celovec, z interniranci v porušeno jezuitsko vo-

je treba začeti pri mladini, ki se naj nauči medsebojne strpnosti, spoštovanja sočloveka, naj razume sodeželana, jezik sočloveka. Sad teh prizadevanj je bila šolska odredba za obvezni dvojezični pouk iz leta 1945 za vse otroke,

Sestanek pri Tischlerju v Št. Janžu

V šoli

Materinska proslava v Vogrčah

V cvetočem majniku, ko se vsa narava prebuja k novemu življenju, se je razživel tudi naš otroški svet, ta pomladni cvet. Zbral je vse svoje moči in talente, vso otroško ljubezen in veselje in v materinski proslavi poklonil tistim, ki so mu življenje in dobrot premno go dale.

Začeli so flautisti, bodoči simfonisti. Zborček iz Rinkol, ki ga že mnogo let pripravi Rižnarjeva mama, rinkelška organistka, je nadaljeval s posrečenimi otroškimi pesmimi, ki jih je na harmoniki spremljala Rižnarjeva Mirica. Otroški zbor iz Vogrč je vodil šolski ravnatelj g. Jožko Koncilja in nam je poleg pozdravne: „Gospoda slavna, dober dan...“ zapel otroške in narodne pesmi. V prizorčku „Mlade mamice“ je nastopilo 10 najmlajših „mamic“, vsaka s svojo „hčerkico“ in so povedale, kakšne so njihove male! Joj, kakšne so, z vsemi krepostmi in napakami! Pet deklic je v zborni pesmi povedalo, kaj bi bilo brez mamice. Saj si kar ni mogoče predstavljati tega, kar so ponavljale: le kaj bi brez mamice počeli?

V prizoru „Dva računa“ sta Kajžrov Slavko in Rižnarjeva Helga napisala vsak svoj račun mamici za vse, kar sta naredila, češ da „danes nihče ničesar zastoj ne naredi“. Kako ju je osramotila mama, ko je sestavila svoj račun, ki je za vse njeno delo znašal 0 šilingov, in ju opomnila, da „ljubezen ne dela računov“. V sliki

V ponedeljek, 9. maja, je obhajal svojo 40-letnico dr. **Reginald Vospernik**, profesor slovenščine in nemščine na Zvezni gimnaziji za Slovence v Celovcu. Profesor Vospernik je bil v letih od 1968 do 1972 predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev, od 1972 do 1974 pa podpredsednik. Zdaj je podpredsednik Federalistične unije evropskih narodnih skupnosti (FUENS). Čestitkam se pridružuje tudi NSKS in NT.

DOM V TINJAH

Od sobote, 14. V. 1977, ob 15.00 do nedelje, 15. V. 1977, do 17.00

„VESELA SLUŽBA“

Dnevi srečanja za nemške ministrante južne Koroške od 10. do 13. leta

Voditelj: kaplan Marko Jernej

Od srede, 18. 5. 1977, ob 15.00, do četrta, 19. 5. 1977, do 17.00

PREMIŠLUJEMO SVOJO SLIKO V DUHOVNEM OGLEDALU

Dnevi srečanja za študentke

Voditelj: Jože Kopeinig

Nedelja, 22. 5. 1977, od 8. do 14. ure

„OBRESTI IZOBRAŽEVALNEGA DELA“

Srečanje absolventov kmetijske šole v Tinjah

Referenta: sr. Gonzaga Kobentar župnik Anton Radanovič

ROMANJE IN IZLET NA BREZJE, BLED, BOHINJSKO JEZERO in k SLAPU SAVICA

Čas: ponedeljek, 23. 5. 1977

Cena: 140.— šilingov

Prijave sprejema: Dom v Tinjah,

tel.: 0 42 39 / 642 ali Dušnopastirski urad v Celovcu, tel.: 0 42 22 / 85 3 48

Prijavljenim bomo poslali položnice in točen spored — čas odhoda in vrnitve

„Bog vse vidi“ sta Lobnikova Katja in Manfred pokazala, kaj napravi opomin: svarilo pred grehom je tudi ljubezen. Posebno prisrčna, pa tudi zahtevna je spevoigra: „Živi in mrtvi materi“, kjer sta pokazala pevske zmožnosti Kajžrov Slavko kot Andrejček in Rižnarjeva Helga kot Majda, ki ju je pa na koncu prepodila žlobudrava Žefranova Metka (Plodrova Gabi).

Posebno so se deklice razživele pri rajanju ob pesmih „Metuljček“, „Tik tak“ in „Mladi zvonček“, saj so bile vse kot prince-

ške v krasnih rožnatih oblekah, kot „dečvice“ pa so zaplesale polko, pa kako, kot da jim je kri zavrela. Nič manj navdušeno so zajezdili svoje konjičke pobčki in z njimi zadivjali in želi veliko navdušenje.

Glavna točka je bila spevoigra „Žogica Marogica“. Z lutkami so jo predstavili igralci iz Slovenije pri „Spectrumu“ v Beljaku, v Šmihelu in Št. Jakobu, v Vogrčah je nastopila brez lutk z živimi osebami. Gotovo ne tako umetniško, toda po sodbi teh, ki so oba načina videli, še bolj prisrčno in do-

Koroški jamski raziskovalci v Mežici

Strokovna skupina za kraško in jamsko raziskovanje v prirodnoznanstvenem društvu za Koroško v Celovcu, ki se bavi z raziskovanjem naravnih podzemskih jam v Obirju, Stari gori, Peci, Olševi in še drugih južnokoroških gorah, se je zbrala v soboto, 23. aprila 1977, da obiše rudnike svinca v Mežici.

Bil je lep dan, ko smo se peljali že ob pol petih zjutraj s tremi osebnimi avtomobili skozi našo lepo Podjuno proti Pliberku in čez Holmec v Mežico.

Tam nas je že čakal strojevodja jamske železnice Peter Senica, ki je organiziral to vodstvo v rudnik. Od generalnega direktorja metalurgije dipl. inž. Pungartnika in od rudarskega dipl. inž. dr. Stoparja, je dobil dovoljenje za to vodstvo. Za to uslugo se jima še posebno zahvaljujemo. Proti 7. uri, ko smo dobili rudarske luči, čelade in obleke, smo se odpeljali po približno 12 km dolgi progi z jamsko železnico v jamo. Strojevodja Peter, ki je žrtvoval svoj prosti čas in rudarski nadzornik Franc Triplat, sta nas vodila po rudniku.

Videli smo, kako in pod kakšnimi okoliščinami in težavami rudarji kopljejo rudo. Najprej vrtajo z zračnim svedrom, po izstrelitvi pa imajo nekaj žični bager, ki spravi vso rudo in kamenje skupaj ali pa v bolj globoko obzorje, to je različno. Na vsak način se mora ruda

SPD „JEPABAŠKO JEZERO“: USPELA MATERINSKA PROSLAVA

Domače društvo je priredilo preteklo soboto pri Pušniku v Ločah materinsko proslavo.

V prvem delu prireditve so nastopali šolarji, ki so recitali pesmice za materinski dan, ter brali kratke Cankarjeve črtice. Sledil je nastop ženskega vokalno-instrumentalnega kvarteta (Hermi, Ketii in Sonja Urschitz ter Erika Wrolich), ki je podal šopek domačih slovenskih pesmi. Tonči Urschitz je ob koncu bral pesmice domače poetinje — gospe Pečnikove iz Pečnice.

Prireditvi je sledil zabavni večer, društvo pa je darovalo vsaki mamici nageljček ter tortico s kavo.

Bila je to po dolgem času spet prireditve, katero so izvajali izključno člani društva, preprosta, a zato tem bolj prisrčna.

od kamenja izbrati, nato pride na vozičke, ki jo vozijo v topilnico Žerjav pri Črni.

S kamenjem (pravijo tudi gluho kamenje) pa napolnijo zopet velikanske izdolbine, ki so tako velike, da bi lahko postavili v eno tako votlino celo cerkev. Videli smo tudi velik kompresor, ki oskrbuje rudnik s stisnjenim zrakom. Ta zrak je za svedre, bagre itd. Potem smo se peljali s poševnim dvigalom še globlje k velikim vodnim črpalkam, ki izčrpajo 30.000 litrov vode na minuto. Vsa voda se združi pri nekem jezu z reko Črno, ki teče tukaj tudi pod zemljo in žene podzemsko elektrarno, na dan pa pride šele nekje pri Prevaljah.

PLIBERK:

Otroci razveselili mamice

Nad 70 otrok je 8. maja na materinski dan v spremstvu svojih mamic in babic, pa tudi nekaj očetov je bilo zraven, obiskalo materinsko proslavo pri Schwarzlinu v Pliberku.

Prireditve, organizirana od društva „Edinost“, so izvedli mladi in najmlajši slovenske skupnosti iz pliberške okolice. S scem in navdušenjem, pa tudi z dokajšnjim pogumom so pripravili materam ljubo veselje.

Otroški glasovi so zdaj milo zdaj jasno doneli, deklice so žarele in kar verjeti jim je bilo, ko so pele: „Kjer je sonce, tam so rože“. Solo pa tudi v zboru so otroci dokazali, da znajo prepevati narodne, kajti, kakor pesem reče, pri nas na Koroškem naveda je ta, da radi zapojemo iz srca. Poleg pesmic so bile na programu še razne deklamacije. Da so besede: mamica moja, rad te

Koroški Slovenci v Ljubljanski televiziji

„OD VSAKEGA JUTRA RASTE DAN: ŽELEZNA KAPLA, OBIRSKO“

V ponedeljek, 2. maja, ob 16.20 je ljubljanska televizija prinašala zelo lepo in pestro oddajo o koroških Slovencih. Šlo je konkretno za dva naša slovenska kraja: **Železno Kaplo in Obirsko**.

Železno Kaplo loči od Obirskega le nekaj kilometrov vožnje po soteski. Slikovito hribovje se vzpenja nad naselji, vendar so tod ljudje kljubovalno postavili svoja do-

živeto, kar je pokazalo tudi sodelovanje otrok in navdušenje pri odraslih. Žogico je prav izvrstno in prikupno predstavljala Tomova Monika, dedka Škofov Herman in babico Davidova Nadka, oba zelo posrečeno. „Žogica“ je osvojila najprej Slovenijo, sedaj je poskočila na Koroško in bi bilo prav, da bi jo dedek in babica še dolgo iskala po koroških župnijah!

Materinska proslava je prinesla gledalcem užitek in veselje, sodelujočim pa poleg veselja še korist, da znajo nastopati in še bolj spoznavajo slovensko besedo, ki nam nudi toliko lepega, prisrčnega in tudi kulturnega. Vse delo pa sloni na požrtvovalnosti, na „ljubezni, ki ne dela računov“.

Vseh rogov v rudniku je okoli 1400 km, prog pa toliko, da bi lahko segale od Mežice do Beograda. Tukaj je 22 obzorjev (nadstropij), najbolj globok rov Union leži 300 metrov nad morjem, najvišji pa je skoraj na vrhu Pece.

Ko smo se okoli pol dvanajstih s polnimi žepi različnih kamnov in že nekoliko izčrpani ter lačni vrnili iz rudnika, nas je pri tovarišu Petru doma čakalo tako dobro in obilno kosilo, kot že dolgo ne. Moram še dostaviti, da se gostoljubnost onkraj meje piše z večjimi črkami kot pri nas. Z nekaj besedami povedano, „bilo je zelo poučno, zanimivo in lepo!“

J. O.

PRIREDTIVE

SPD „Edinost“ Pliberk bo priredilo od 14. do 28. julija 14-dnevno letovanje na morju v Novi Baški otok Krk. Prispevek za letovanje znaša 700.— šilingov. Prijave na naslov SPD „Edinost“ (Jožko Hudl, Vidra vas 36, 9150 Pliberk).

KONCERT KOROŠKEGA AKADEMSKEGA OKTETA

Prireditelj: KPD „Planina“ v Selah
Kraj: Farna dvorana v Selah
Čas: nedelja, 15. 5. 1977, ob 10.30
Prireditelj SPD „Jepa — Baško jezero“ v Ločah
Kraj: Kulturni dom v Ločah
Čas: nedelja, 15. 5. 1977, ob 19.30

LUTKOVNA PREDSTAVA: „HUDBOJNI GRAŠČAK“

Prireditelj: SPD „Bisernica“ v Celovcu
Kraj: Šoštar v Globasnici
Čas: sobota, 14. 5. 1977, ob 15. uri
Kraj: Farna dvorana v Žvabeku
Čas: sobota, 14. 5. 1977, ob 17.30

KONCERT

Kraj: Marijanišče v Celovcu
Čas: ponedeljek, 16. 5. 1977, ob 19.30
Igrajo: „Veseli Podjunčani“

IZLET NA ČEŠKO IN POLJSKO

Zveza koroških partizanov vabi člane in prijatelje v času od 5. do 12. junija 1977 na izlet na Češko-slovaško in Poljsko.

SPD „Vinko Poljanec“ v Škocijanu vabi na

KONCERT

moškega in ženskega pevskega zbora Solidarnost iz Kamnika. Koncert bo v soboto, 14. maja, ob 20. uri, v farni dvorani v Škocijanu.

SLOVENJI PLAJBERK:

Kulturna dejavnost postaja stvarnost

SPD „Vrtača“ iz Slovenjega Plajberka je pred kratkim vabilo na prvi samostojni koncert. Vsi, ki so se udeležili tega koncerta, za Slovenji Plajberk tako pomembnega kulturnega dogodka, so bili zadovoljni.

Nastopili so: domači plajberški kvartet, ki ga sestavljajo člani družine Podnar, in ki ga vodi študent Mirko Lausegger, domači duet z Najekovima hčerkama in vsem poznani instrumentalni ansambel iz Borovelj „Drava“.

Nastopajoči so prisotnemu občinstvu postregli z vrsto domačih pesmi in napevov. Omeniti je treba, da sta se plajberški kvartet in duet predstavila prvič. Za posebnost je poskrbel ansambel „Drava“ s krstno izvedbo pesmi „Ljubeljska dolina“; melodijo je zložil mladi Verdel iz Borovelj, besedilo je napisal predsednik SPZ in ravnatelj ljudske šole na Obirskem, Valentin Polanšek.

Na Obirskem vodi eno redkih slovenskih šol Valentin Polanšek, letošnji Prešernov nagajenec, skladatelj, zborovodja, nekaj mesecev sem pa tudi predsednik Slovenske prosvetne zveze v Celovcu. Predstavil se je zborček otrok te šole in ženski oktet „Obir“, ki ga že kar dobro poznajo tudi v matični domovini. Pel je seveda Polanškove pesmi.

Oddajo so pripravili: urednica Jasna Novak, filmski snemalac Slavko Nemeč, tonska snemalca Mitja Gobeč in Marko Tajič, montažerka Ana Zupančič in režiser Igor Košir.

Kmetijsko-gospodarska šola v Št. Rupertu pri Velikovcu prisrčno vabi na

razstavo in prireditve

14. in 15. maja 1977

Razstavo šivanja in ročnih del si morete ogledati

v soboto, 14. maja, popoldne, in v nedeljo, 15. maja, ves dan.

Izdelke kuharske umetnosti si lahko ogledate in poskusite v soboto popoldne in tudi v nedeljo.

Kulturna prireditve bo v soboto, 14. maja, ob 15. uri in v nedeljo, 15. maja; prva ob 13.30, druga ob 16. uri.

V CELOVCU:

Priznanje Slovenski gimnaziji

NEKAJ PABERKOV S SLAVISTIČNO-PEDAGOŠKEGA SEMINARJA

Že leta 1966 je bil v Celovcu slavistično-pedagoški seminar za profesorje Zvezne gimnazije (takrat Državne gimnazije) za Slovence in profesorjev slovenščine na višjih šolah. Takrat je bila tematika zasnovana bolj ozko, medtem ko je pri letošnjem seminarju tematika obsegala širša področja, zlasti pri slavistiki. Seminar, ki je trajal od četrtega, 28. aprila, do sobote, 30. aprila, je bil tokrat v Slovenski gimnaziji (leta 1966 v Glasbenem domu). Odprl ga je posledovodeči predsednik Deželnega šolskega sveta za Koroško Karl Kircher, ki je v svojem nagovoru podčrtal pomembno nalogo in važno mesto Slovenske gimnazije tako za koroške Slovence kot tudi za splošni duhovni razvoj na Koroškem.

Uvodno predavanje je bilo pedagoškega značaja (prof. Völkl). Bilo bi odveč naštevati vsa posamezna predavanja, ki so se tudi razlikovala deloma zelo močno po svoji tehtnosti in temeljitosti.

Profesor Jože Koruza (univerza Ljubljana) je v svojem pregledu o

sodobni slovenski dramatik najprej razložil, zakaj se je pri Slovincih razvijala dramatika poleg pesniške in pripovedne ustvarjalnosti šibko. Šele po ustanovitvi slovenskega gledališča v Ljubljani so se tudi dramatik odprla širša vrata.

Predavanja graškega profesorja Stanka Hafnerja je zajelo pismeno in ustno izročilo koroških Slovencev, ki je tudi v svoji ustni obliki živo in ustvarjalno danes, medtem ko je profesor Aleksander Issatschenko orisal vlogo irskega misijonskega dela pri pokristjanjevanju Karantancev in Moravcev v luči novejših raziskovanj. Pobude, ki jih je sprožil znani profesor celovške univerze (raziskal je tudi selsko narčje), zlasti kar se tiče tega, koliko sta črpala sv. Ciril in Metod iz delovanja in ustvarjanja irskih misijonarjev, ki so že pred njima delovali med Slovani, bodo vsekakor povzročile med znanstveniki zanimive razprave.

V soboto sta predavala prof. Toporišič (Ljubljana) o vprašanih

norme sodobnega slovenskega pismenega jezika, univ. asistent Erik Prunč pa o pesniških strukturah pri Jarniku. Naloga literarnih raziskovalcev bo vsekakor, da bodo končno dali Urbanu Jarniku, pokopanemu v Blatogradu, kjer je škof Slomšek govoril svojo slovito pridigo o materinem jeziku, v slovenski literaturi tisto pomembno mesto, ki ga zasluži.

Seminar, pri katerem so sodelovali profesorji in asistenti univerz Celovec, Gradec in Ljubljana, je tudi odprl nekatera vprašanja, s katerimi se bo treba le malo resneje baviti. Zlasti, kar zadeva odnos do slavistike in zasedbo profesorskih in predavateljskih mest na celovski univerzi. Na tržaški univerzi so se končno dokopali do edino pravilnega spoznanja, da je treba na znanstveni ustanovi, ki naj bi delovala na dvojezičnem ozemlju, v stičišču dveh kultur, tam slovske in romanske, pri nas na Koroškem slovanske in germanske, vpreči domače slovenske znanstvenike. Znanstvenike, ki so dokazali svojo sposobnost in usposobljenost že z resnim znanstvenim ustvarjanjem na drugih univerzah.

Vprašati se je tudi treba, zakaj je bilo tako malo predavanj govornih v slovenščini, saj naposled je bil to slavistični seminar. A kljub vsem pomanjkljivostim je pričakovati, da bo imel seminar dobre posledice pri praktičnem pouku v šoli, predvsem jezikovnem in literarnem, kar je tudi omenil v zaključnih besedah nadzornik Valentin Inzko, ki je med drugim sprožil misel, naj bi se ustanovil na gimnaziji poseben dramski krožek, ki bi tudi priredil odrske prireditve.

DETELOVA LEPOSLOVNA KNJIGA PRED IZIDOM

Na Dunaju je pravkar v tisku nova tretja nemška leposlovna knjiga pisatelja Leva Detela. Avtor, slovenski rojak, je za novo literarno serijo, ki bo izhajala pod znamenjem RHOMBUS, sam priredil nemško inačico tistih tekstov, ki jih je med drugim leta 1970 izdal v slovenski knjigi „KRALJEV KIP“. Detelova knjiga se bo imenovala „DIE KÖNIGSSTATUE“ in bo izšla na posebnem papirju, dvobarvno in bo opremljena z umetniškimi vinjetami. Pričujoča knjiga je že tretja Detelova nemška knjižna publikacija. Izšla bo skupaj z izdajami nekaterih drugih vidnih mlajših avstrijskih pisateljev, med drugim Jutte Schutting, Liesl Ujvary, Vintile Ivanceana in drugih.

DOM V TINJAH PRIREJA OD MAJA DO OKTOBRA 1977

sledača romanja in potovanja:

Ponedeljek, 23. maja 1977
romarsko potovanje:

BLD — BREZJE — BOHINJ

Sobota, 4. junija
romarsko potovanje:

AKVILEJA in SAN BARBANO

Od ponedeljka, 13., do ponedeljka, 20. junija 1977

romarsko potovanje:

TURIN — LURD — AVIGNON — LA SALETTE

Cena: 2.950.— šilingov

● OBIŠČITE GALERIJU
● WERNERJA BERGA V
● PLIBERKU!

V GALERIJ HILDEBRAND:

Razstava Gustava Januša

„Bilo bi strahotno risati drevo,“ pravi Gustav Januš, in ta stavek dobro označuje njegovo sedanjico pozicijo. Sklicuje se na Kleeja in s svojo umetnostjo noče obnavljati vidnega, temveč nevidno narediti vidno. Veliko daje na iznajdljivost, duhovnost v človeku: „V tem je namen človeškega duha, da nenehno raziskuje, da odkriva zakonitosti“. V tem se njegove predstave o nalogah umetnika približujejo nalogam tehnika. Gre mu za „izboljšanje obstoječe umetnosti“, tako kakor gre inženirju za izboljšanje stroja. K temu pa pride še „sreča, da izveleš te forme“. Slikanje je za Januša tudi pustolovščina, pustolovščina iskanja in najdenja. „Korak za korakom gre vedno naprej“, potencialno obstoječe forme „poteguje na dan in jih ureja“.

Preko več faz je prišel od zgodnjih „naivnih“ podob do svojih slikovnih elementov, ki jih je bilo mogoče reducirati na vedno znova spremenjeno osnovno obliko. Letošnja razstava pa nam pokaže docela novo pot, ki jo je ubral Januš s šablonskimi figurami. „Ša-

blonske figure, izrezane iz gumija, iščejo svojo komunikacijo, svoj življenjski prostor, svojo identiteto. Navidezno anonimne, brezizrazne figure, degenerirane ali pa po svoji redukciji oproščene svoje telesnosti, poduhovljene, metafizične. Po izgubi svoje individualnosti naglašajo nivelizacijo, ki nosi v sebi deloma možnost več enakovrnosti, deloma pa vpliva puholo, mehanično, šablonsko. V to protislovje potisnjene, živijo svoje gumijasto življenje. „Se z njimi identificirati, mi ni težko,“ pravi Gustav Januš v svojem katalogu k razstavi v galeriji HILDEBRAND v Celovcu.

Iz kataloga smo prevzeli tudi tole „pesem“:

Črno-bela zemlja.

Skozi mojo preluknjano glavo trava v zemljo rase, kjer se šablona B pase.

Z ÖBB preko dolin in gor tja do morja

s teto svojo identiteto iščem.

Ko jo najdem, te obiščem.

Razstava je odprta še do 20. maja v času od 16.00 do 19.30 (od ponedeljka do petka).

Odprtje galerije Wernerja Berga

V nedeljo, 15. maja 1977, bodo v Pliberku spet odprli galerijo Wernerja Berga. Poleg že znanih del bo v dveh posebnih prostorih razstavljenih letos še 22 umetnikovih slik, ki so nastale v zadnji zimi in še nikjer niso bile prikazane javnosti.

Tako bo obisk galerije nudil tudi obiskovalcu, ki je bil že kdaj v ga-

leriji, nekaj povsem novega. Umetnikova najnovejša dela napravijo še močnejši vtis, kot smo to pri Bergovih ustvaritvah itak že vajeni.

Galerija bo odprta do začetka novembra vsak dan od 10. do 12. in od 16. do 18. ure.

Izven teh ur je obisk mogoč po dogovoru vsak čas. (Telefonske šte.: 0 42 35 - 21 1 04, 22 57, 21 67).

Posnemanja vredno sodelovanje

Dvakrat je bila nabito polna dvorana pri Miklavžu v Bilčovsu, ko je društvo „Bilka“ vabilo na prireditev za matere.

Otvoril je prireditev moški zbor pod vodstvom Jožka Boštjančiča. Po pozdravu predsednika Tonija Schellandra je sledil cikel recitacij, ki ga je pripravil učiteljski zbor ljudske šole s svojimi učenci. Nato je nastopil z zabavnimi vložki mladinski zbor pod vodstvom gospe Kassl. Župnik Leopold Kassl pa je v svojem nagovoru poudaril materino vlogo v naši družbi.

Z mladinsko igro „Indija Koro-mandija“ so najmlajši skupno s starimi igralci pod režijo učiteljice Terezije Kapus, ki je presenetila tudi s sodobno sceno in efekti, zelo razveselili obiskovalce. Za zaključek pa sta zapeli Geli Ogris in Anica Gasser materam še dve pesmi.

Gotovo je taka prireditev, ki združuje vse dejavnike v neki občini, bolj težavna in zahteva mnogo potrpljenja. Smatramo pa, da se to spodobi na materinski dan in da je posnemanja vredno.

Materinska proslava v Dobrli vasi

Za materinski dan je otroška skupina iz Dobrle vasi povabila mamice k majhni proslavi. Temu vabilu se je odzvalo precej ljudi, vendar je bilo še prostora.

Za uvod je Francej Zunder podal pesem Silvina Sardenka „Mati“. Zatem sta Ljudmila in Andreja Šturm zaigrali na flavto in kitaro dve narodni: „Eno rož'co ljubim“ in „Lisička je“. Pesem Josipa Mur-na „Mati moli“ je podal Mihej Pasterk. Za njim sta Lizika Pasterk in Tončej Bučovnik ubrano zapela dve pesmi: „Otrok“ in „Rastejo v strmi gori“. Z deklamacijo „Mati“ Simona Jenka sta Emi in Anica Pasterk počastili naše matere.

Po tem uvodu je sledila igra „Naočniki“, ki je spravila mamice v dobro razpoloženje: mamica hoče zašiti gumb na moževem suknjiču, a ne vidi vdeti niti v šivan-ko. Prosi otroke, naj prinesejo naočnike. Vsi hočejo izročiti naočnike in pri tem vrvežu padejo naočniki na tla in se razbijejo. Ker je blizu materinski dan, sklenejo skrivaj — ne vedoč eden za drugega — kupiti materi nove naočnike. Tudi mati sama jih kupi. Na materinski dan jih ima skupno samo 10.

V raznih vlogah so nastopili dijaki Mihej in Lizika Pasterk, Ton-

čej Bučovnik, Ljudmila Šturm in ostali šolarji: Marta, Marija in Francej Zunder; Angelika in Marija Sienčnik; Emi, Anica in Pepej Pasterk, Andreja Šturm, Stanko Bučovnik ter Hanzej Jelen, ki je podal vlogo očeta.

Med nastopajočimi je bilo opaziti nekaj skritih igalskih talentov, ki jih bo treba izoblikovati in in navdušiti.

Vsem, ki so to proslavo pripravili, posebno še ge. Milici Šturm, se pristrčno zahvaljujemo za kulturni užitek!

NOVE TELEFONSKE ŠTEVILKE!

Prosimo, da uporabljate nove telefonske številke!

Osrednje tajništvo
Narodnega sveta 72 5 65 - 0

Krščanska kulturna
zveza 72 5 65 - 24

Naš tednik,
uredništvo 72 5 65 - 22

Naš tednik,
uprava 72 5 65 - 25

Klub občinskih
odbornikov 72 5 65 - 26

Plodonosna življenjska pot dr. Joška Tischlerja

(Nadaljevanje s 3. strani)

Leta 1945 je šel poučevati na realko, ker ga direktor celovške gimnazije Gölles ni bil pripravljen sprejeti.

USTANOVITELJ NARODNEGA SVETA IN „NAŠEGA TEDNIKA“

Dne 28. junija 1949 je ustanovil Narodni svet koroških Slovencev in „Naš tednik“, ki se je 1. maja 1950 združil s „Koroško kroniko“, ki jo je izdajala angleška informativna služba, na pobudo dr. Zwitterove sestrične, gospe Matthews, hčerke novomeškega sodnika Zwittera. Tako je preprečil prehod slovenskega lista v nemške uradne roke.

Dr. Tischler je predsedoval Narodnemu svetu koroških Slovencev od 1. 1949 do 1960 in po nekaj letih (1960—1968 predsednik dr. Inzko, 1968—1972 dr. Vospernik) v letu zloglasnega pohoda na dvojezične napise — 1972 spet prevzel vodstvo Narodnega sveta koroških Slovencev do leta 1976.

Dr. Tischler je od vsega začetka, predvsem po podpisu državne pogodbe 1955 zagovarjal enotno skupno politiko obeh osrednjih organizacij, Narodnega sveta koroških Slovencev in Zveze slovenskih organizacij na Koroškem. Po njegovi bistveni zaslugi sta naslovlila Narodni svet koroških Slovencev in Zveza slovenskih organizacij na Koroškem skupno spomenico na Koroškem vladi, Memorandum koroških Slovencev z dne 11. 10. 1955, ki je še danes osnova za vsa pogajanja in vse pogovore o pravicah koroških Slovencev iz člena 7 avstrijske državne pogodbe.

DR. TISCHLER,
OČE SLOVENSKE GIMNAZIJE

Po dolgih prizadevanjih, trdovratnem pogajanju je uspelo dr.

Tischlerju ustanoviti leta 1957 gimnazijo za Slovence. Po načrtih dr. Tischlerja naj bi bila dvojezična srednja šola, vendar v upanju, da bo šola tako prej propadla, so predpisali šolo s slovenskim poukom.

Nepozaben je vsem kot vzgojitelj, ki ni vzgajal s pomočjo strogih ukrepov in kazni, ampak z doslednostjo in vzgledom lastnega življenja. Proforskemu zboru je bil predstojnik, ki so mu vsi radi sledili, bodril je učence in sovgojitelje do najvišjih naporov, sam od sebe največ zahteval, do drugih bil prizanesljiv, osoren v besedah, mil v obsodbi človeka, trd kot oreh, mehak kot sredica domačega kruha. Vedno pripravljen pomagati, podpreti, poslušati, svetovati, tolažiti — dijake in starše. Koj kmalu je bil prijatelj in tovariš, v času, ko je pedagogika drugod še sanjala o partnerstvu.

Z eno besedo, rad nas ima, svoje nekdanje učence. Oče Slovenske gimnazije, oče prebujene samozavestne naše mladine.

Kolikokrat nam je ob bridkih, pa tudi ob veselih urah pripovedoval dogodek, ki mu je po svoji globini in preprostosti bil življenjsko vodilo.

Ko se je odpravil prvič na pot z doma, da bi šel študirat, ga je spremljala mama po tinskem polju.

Ob težkem slovesu mu je položila roko na glavo in rekla:

„Jozej, koj pojdi, pa na dom in na Boha kne pozabil!“

Jozej ni pozabil.

Po pričevanjih spisal
Karel Smolle

Berite in širite „nt“!

Posebnost je boljša, kajti navadno imajo mnogi!

Zaradi tega rajši takoj h

po kuhinje!

PODJERBERK —
ST. KATHREIN

Škofiče/Schiefling
Tel.: 0 42 74 - 29 55 18
Celovec/Klagenfurt
Rothauerhaus
Tel.: 86 2 92

Zgodba, ki se ponavlja

Tončka je stopila v vagon in pogledala po sedežih. V kotu ob oknu je sedela starejša ženica, poleg pa je bil prazen sedež.

„Je tukaj še prosto?“ je vprašala Tončka, ker se ji je zdelo, da bo ta ženica prijetna družba.

„Prosto, seveda je prosto,“ je odgovorila ženica, malce v zadregi, kot bi se prebudila iz svoje zamišljenosti.

„Ali se daleč peljete?“ je želela Tončka, ki je bila zelo zgovorna, navezati pogovor s sopotnico.

„Daleč, da, skoraj na konec Slovenije, obiskat grem samo sebe, obiskat grem svoje srce,“ se je nasmehnila ženica.

Tončka jo je začudeno pogledala in se malo odmaknila od nje. „Le kaj ji je? Govori, kot da ni pri pravi pameti, a videti je tako mirna in lepo je urejena,“ je v hipu razmišljala.

Ženica je opazila njeno začudenje in se prijazno nasmehnila: „Dekle, nikar se me ne boj, saj nisem zmešana, a zares grem obiskat samo sebe, iskat grem svoje srce... Ker je v Tončkinih očeh še vedno sevalo začudenje, je ženica počasi začela pripovedovati:

„Doma sem bila v vasici pod Gorjanci. Majhen, skromen domek, a pod to slamnato streho nas je bilo osem otrok. Jaz sem bila najmlajša. Moji bratje in sestre so, ko so doraščali, zelo hitro odhajali od doma. Kot bi se bal, kdo bo zadnji, kdo bo ostal pri starših. Seveda, ostala sem jaz, najmlajša. Nikoli me ni veselilo mesto, rada sem bila v naravi, vedela sem, da me starši potrebujejo. Samo eno željo sem imela: da bi lahko ustavila čas, da bi nam bilo vedno tako lepo, kot nam je bilo tista leta...“

Toda čas je neizprosno, ne dá se ga ustaviti. Najprej mami, potem sem še očetu zatisnila oči. Ostala sem sama... Ne, saj nisem bila sama. Bratje in sestre so se z vso skrbjo zavzeli zame. Ker sem jaz nekako pri starših izpolnila, s tem da sem skrbela za starše, dolžnost vseh nas otrok, so sedaj oni hoteli poskrbeti zame. Najprej so me obiskovali, potem pa mi začeli prigovarjati, naj vsaj zdaj, ko me starši ne potrebujejo, poskrbim zase. Dolgo sem oklevala. Nisem se mogla odločiti za življenje v mestu.

A vendar. Človek sam ne more biti. Počasi sem se začela ukvarjati z mislijo, kam in kako naj se obrnem. Eden od bratov me je po-

vabil k sebi. Bil je že stari očka. Tako, sedaj živim v njegovi družini, oskrbujem bratove vnučke. Njihova sem, a vendar imam plačo in zavarovanje za pokojnino, da bom tudi za starost preskrbljena. Lepo mi je, tako lepo. Svojo sobo imam, s sodobnim pohištvo. Nikoli mi še ni nihče z besedo pokazal, da z mojim delom ne bi bili zadovoljni. Lepo mi je, vendar... Tako sem sama. Moje srce je ostalo pod Gorjanci, v hišici pod slamnato streho. Vsako leto, ko družina odide na morje, si tudi jaz vzamem počitnice, in tedaj grem domov. Vsako leto nekaj tednov preživim tam, kjer je ostalo moje srce in si tako znova nabere moči za strašno samoto, ki jo živim sedaj.“

Tončka je poslušala, ni segala ženici v besedo, le solze so se ji lesketale v očeh. Kar prehitro je prišla njena postaja. Ko je ženica videla, da je Tončka vstala, da pripravlja svojo prtljago, se je opravičevala: „Že odhajaš? Oprosti, če sem te dolgočasila s svojimi spomini. Še nikomur nisem nikoli pripovedovala tega. Res ne vem, zakaj sem se danes tako zaklepeta-la.“

„Morda ste mi zato povedali zgodbo svojega življenja, ker jo jaz ne bom nikoli pozabila,“ je odgovorila Tončka. Poslovala se je

ter lahko skočila iz vagona. Zunanaj je še poiskala z očmi okno in prijazni sopotnici še pomahala v slovo...

Tončka sedi v hiši in strmi skozi okno. Za ovinkom je pravkar izgubil avto, v sobi še diši cigaretni dim, Tončka pa še vedno sliši bratove besede:

„Razumi, da ti hočemo dobro. Človek ne more živeti čisto sam. Saj boš postala čudaška, če boš takole samevala. Samota človeka ubija.“

Tončki se lesketajo solze v očeh, z očmi objema sobico, kjer je živel svoje otroštvo, kjer je zatisnila oči materi in očetu: „Ali res moram zapustiti ta dom? Ali ga bom res zapustila ali pa bo moje srce ostalo tukaj? Ali bom tudi jaz obiskovala svoje srce, kot tista sopotnica na vlaku, ki mi je pripovedovala, da gre obiskat svoje srce?“

Neznana sopotnica! Samo enkrat sva se srečali v življenju, pa si mi razkrila svoje srce, potožila svoje domotožje. Nisi mogla razumeti, zakaj se ti je tedaj dalo govoriti, da si mi potožila, česar nisi še nikomur. Morda zato, da si me nehote opozorila, da ne bom tudi jaz obiskovala svoje srce, da me ne bo doletela enaka usoda.“

A. Š.

Tudi to se zgodi

Nataša in Anica sta bili neločljivi prijateljici. Skupaj sta bili v službi, skupaj stanovali, se podobno oblačili in se kar navzeli navad druga od druge.

Vendar pa je bila med njima velika razlika. Nataša je bila visoka, koščene postave, temnih las in temne polti. Trdi temni lasje so ji vedno uporno, nekoliko neurejeno silili na čelo in padali po ramenih. Anica pa je bila majhna, lepe okrogle postave in svetlih, lepo urejenih las. Pa spet sta imeli nekaj zelo podobnega; obe sta znali čudovito lepo pogledati, četudi Nataša s črnimi, Anica pa s svetlo modrimi očmi...

Počasi pa sta Nataša in Anica spoznali, da si kljub dobremu prijateljstvu ne zadoščata, da bi bilo še lepše, ko bi se njunemu prijateljstvu pridružila prav tako medsebojna prijateljica — fanta. Ker pa v njuni bližini ni bilo takih fan-

ov, sta se Nataša in Anica odločili, da se bosta podali malo bolj na daleč, na kakšne lepe prireditve in izlete v upanju, da bi tako navezali kakšno lepo fantovsko prijateljstvo.

Lepo nedeljo sta se odpeljali z vlakom bolj na daleč, ker sta vedeli, da bo tam zbrane precej mladine, predvsem fantov. Nista se motili. Res je bilo zbranih mnogo mladih: precej deklet, a še več fantov. Toda Nataša in Anica sta zaman skušali navezati stike z neznanimi fanti. Slabe volje sta se vračali z vlakom domov. Saj sta si želeli nedeljsko popoldne raztegniti v lep večer, sanjarili sta, da se bosta domov vračali že z novimi prijatelji, pa sta se vračali sami. Anica je kupila vozni karti za obe in ju ponudila sprevodniku, ko je vstopil in zahteval vozne karte. Ker pa je bila slabe volje, in ko je sprevodnik vračal karte, je

Ne vem . . .

Na hribu samotnem in daleč od mest,
med polji in logi, med cvetjem in drevjem
je daleč, pozabljen, a vendarle moj,
moj rodni kraj, moji mladi spomini.

In tam živita zdaj sama
mati in oče, in v potu dlani
za kruh svoj vsakdanji iz dneva v dan
se trudita sredi poljan.

Lepo jima je, a vendar sta sama
in mi smo vsi daleč, daleč od doma,
odšli smo in odrčali,
zdaj ptički brez gnezd smo ostali.

A nekega dne več ne morem vzdržati,
pobegnem, uidem, se vrnem nazaj
daleč v svoj rodni kraj,
v gnezdece toplo in staršem v naročje.

Poboža me žuljava dlan,
poboža me nežno in toplo, skrbno,
razjokam se, razkrijem sedaj,
da moje srce je še vedno doma.

Zakaj odšla sem, vas domača,
zakaj me je zajelo kopnenje
po mestu sivem, po asfaltu vročem,
ko vendar tu so vse najlepše rože?

Morda vrnem se nekoč nazaj,
morda takrat, kdo ve kdaj,
a danes spet se vračam,
ne vem zakaj, ne vem zakaj . . .

A. P.

vzela eno karto, drugo pa je pustila v sprevodnikovi roki in zamišljeno strmela mimo sprevodnika.

„No, deklíč, vzemi karto še od svojega ljubega,“ je opomnil sprevodnik in ponujal karto, ki mu jo je Anica pustila v roki.

Anica je posegla po karti, se spogledala z Natašo in obe sta planili v nevzdržen smeh. Sedaj sta spoznali, zakaj je bilo njuno prizadevanje, da bi si našli fantovsko družbo zaman, le kateri fant naj bi skušal razdreti tako lep par, kot sta bila visoka, črnolasa Nataša in mala nežna Anica...

A. Š.

Za dobro voljo

LE POSLUŠAJTE!

Jaka hoče prijatelju pokazati, kako deluje telefon, zato stopi v govorilnico in telefonira ženi, da je povabil prijatelja na kosilo. Potlej pa se obrne k prijatelju in reče: „Le poslušaj odgovor.“ Prijatelj prislo-

ni uho k slušalki in prisluhne: „Kaj ti le šine v glavo, da vabiš tega cepca na kosilo?“

NI PRAVI ČAS

Žena je pospravljala stanovanje. »Možek, mi boš pomagal premakniti omaro?« ga je prosila.

»Kaj pa misliš, zdajle pred kosilom, ko še samega sebe komaj premikam!« je zagodrnjal mož.

Žena je prenehala pospravljati in je skuhala kosilo. Po kosilu pa pravi:

»Možek, mi greš pomagati predstaviti omaro?«

»Ja, kaj pa misliš, zdajle po kosilu, ko še samega sebe ne morem predstavljati,« je zagodrnjal mož.

NI ČUDNO

»Sonja, le kako si se spet našemila, saj si videti kot pustna šema!«

»Le kaj se čudiš temu, mama? Saj tudi tebi oče vedno, kadar kam gresta, reče, da si našemljena kot maškara.«

DR. FRAN DETELA:

18

Mala življenje

POVEST

„O, veliko sem skusil, veliko,“ meni Ožbè in pogleda hvaležno Jurija, ki mu je tako po srcu spregovoril. To se mu je pač malokrat posrečilo, da bi ga bil prosil kdo, naj pripoveduje. Kar objel bi bil fanta. Popraska se za ušesi in po dolgem uvodu, v katerem je vse razložil, kar je mislil, da bi bilo v pojasnjenje treba, preide na svoja vojaška leta. Oh, kako so ga lovili in kako bi ga bili radi imeli! Koliko časa se je moral skrivati in kako srečno je naposled pobegnil na Koroško, zakaj takrat se je to še dalo, takrat, a dandanes je drugače.

„He, kaj!“ se vtakne Štefan vmes. „Jaz se le čudim, da ste se časih tako bali vojaščine. Jaz bi se pa nič ne menil; bi vsaj po lepi priliki kaj sveta ogledal. Jaz se kar nič ne bojim!“

„Vem, da ne, dokler si za pečjo. Če bi šlo pa zares, bi drugače piskal,“ ga zavrne Ožbè in pripoveduje dalje, kako se mu je godilo na Koroškem, kako se je zopet povrnil domov in služil za hlapca rajnemu šentandrejskemu župniku.

„Še to vam moram povedati,“ pravi, „kako sem tam odvadil psa meso jemati z vilic. Imeli so gospod,“ pravi, „— Bog jim daj večni mir in pokoj! — psa, majhno žival

kakor podlasica, a premeteno in zvito, da nič takega. Vse je znal belinček, samo govoril še ni, in gospod so ga nad vse radi imeli; jaz pa nič, zato ker se je pošast vedno vame zaganjala in vpila, kadar sem bil pri gospodu. Dobro se je godilo psičku, ki je sedal z gospodom za mizo; najrajši so ga pa imeli zato, ker je znal meso snemati z vilic tako lepo kakor najimnitnejši gospod. Kadar je gospoda kdo obiskal, so vselej kazali to psetovo posebnost, in vsak se je čudil. Da te vendar, meni pa ni bilo všeč, da bi pes jedel kakor človek; toda bil sem kar tiho. No, tako je prišel gospodov god, in od vseh krajev so se zbrali župniki in kaplani gospoda vezovat. Poln hlev sem imel konj, in velika pojedina je bila pripravljena. Ná, Ožbè, pravi kuharica med mašo, tukaj imaš kosilo, potlej ne bo časa! To je že prav, pravim in sedem; psè pa se spravi k meni, saj pri mesu je vsak pes sléden. Čakaj, belinček, pravim, danes boš moral kazati svojo učenost, kaj, ko bi midva prej poskusila? „Na,“ rečem in mu ponudim mesa na vilicah. On lepo vzame, jaz ga pa dregnem v gobec, da je zacvilil. Ko ga pokličem drugič, že ni tako rad poslušal. Ključem ga, ključem, in počasi vendar prilze. Meso je le meso, si je mislil, in spet mi vzame kos. Jaz ga spet zbudem, da odskoči. Vtretje ga pa nisem več pregovoril. Kar po kotih se je plazil in stiskal rep med noge in cvilil, če sem mu pokazal vilice. Opoldne je bila pa gostija, in jaz sem nosil vino na mizo. Beseda prinese besedo, in tako vzamejo v misel tudi učenega psa. Gospod se hočejo izkazati in nabodejo mesa. Pes je pa zraven njih sedel. „Na, belinček,“ pravijo in mu pomolè vilice. Kakor jih pes zagleda, pa zacvili in skoči s stola in zbeži. Gospod ga kličejo in kličejo, da pride spet. Spet sede k njim: a ko mu pokažejo vilice, po-

pihne spet, kakor bi bil obseden. Za nobeno reč ni hotel več vzeti mesa z vilic. Gospoda so se komaj zdržali smeha; župnik so bili pa hudi kakor sam sršen, in nikoli več ni belinček z njimi pri mizi jedel.“

„Če bi bili pa zvedeli, kdo jim psa tako lepo uči,“ pravi Matija, „kaj bi bilo potlej?“

„Hentaj, potlej bi bila huda ura. Zakaj gospod so bili dobri, še predobri, a nagli so bili pa tudi, če jih je kaj ujezilo. Toda hitro so bili spet dobri in veseli in zapeli so, da je bilo kaj. Pridiga jim je šla od rok, da nikoli tega, in dasi so bili stari, so se zasukali na peti kakor vrtavka, drugače kakor pa zdaj nekateri dolgočasniki, ki jim za vsako besedo sapa uhaja in premišljujejo, ali bi predstavili eno nogo za drugo ali pa obe naenkrat. Moj sivec doma je ravno tak: kadar ga spustim na pašo, skače srborito okrog kakor mlad kozel; kakor pa deneš jarem nanj, ga ne spraviš nikamor več.“

Ožbè je končal in Anica, ki je tudi poslušala, ga prosi, naj še kaj pove.

„Pa še drugič!“ pravi Ožbè in se poslovi s povabilom, naj oni pridejo enkrat k njemu. Jurij ga je spremljal do pol pota, in njega je še posebej vabil Ožbè, naj ga gotovo obišče; tako se mu je bil prikupil mladenič.

„Imam hruševca,“ pravi, „boljšega ko dolenjsko žganje, in orehov in medu.“ In ko se ustavita, ga potrka na ramo. „No fant, kako ti dopade Rozalka? Ali ni kakor jagoda? Le glej, da se ne zagledaš!“

„Nikar se ne bojte, oče!“ odgovori Jurij resno.

„I, kaj bi pa tudi bilo?“ reče zopet Ožbè, ko je molčal nekaj časa. „Ali nisi brhek fant? In kaj bo ta revež, ta Štefan! Na smrt naj misli, nikar na ženitev! O, jaz poznam hitro

TV AVSTRIJA

1. PROGRAM

NEDELJA, 15. maja: 15.30 Nisem Casanova; šaloigra o pojocem mozu s Petrom Alexandrom — 16.55 Igra treh dežel; otroci ugibajo — iz Zahodne Nemčije, Švice in Avstrije se srečajo v Münchnu — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Klub seniorjev — 18.30 Vodič skozi avstrijsko ljudsko glasbo — 19.00 Avstrija v sliki v nedeljo — 19.25 Kristjan v času — 19.30 Čas v sliki in kultura — 19.50 Šport — 20.15 Izjema; dokumentacijska igra — 21.50 Šport — 22.00 Pogovor o dokumentacijski igri „Izjema“ Franca Hiesla — 23.00 Poročila.

PONEDELJEK, 16. maja: 9.00 Za cibane — 9.30 Igre odraslih — 10.00 Angleščina (TV v šoli) — 10.30 Očarljivi slepar — šaloigra — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Živalski raji — 18.25 ORF danes — 18.30 MI — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Šport v ponedeljek — 20.40 Pojoči teniški igralec Lance Lumsden — 20.55 Nastop v Manhattanu: Prikupni sosedje — 21.40 Poročila in šport.

TOREK, 17. maja: 9.00 Za cibane — 9.30 Fizika — 10.00 Uporabna fizika (TV v šoli) — 10.30—12.10 Emigrantska usoda v Parizu pred izbruhom druge svetovne vojne; po romanu Erike Marije Remarga — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Pavel in Virginija (3) — 18.25 ORF danes — 18.30 MI — 19.00 Avstrija v sliki, kultura in šport — 20.00

Risarska igra, slikanje — 20.15 Kaj sem? Zabavno ugibanje poklicev — 21.05 Franc Grimus; iz serije „Ljudje“ — 21.50 Hiša na lepem kraju: Zenske v vojski — 22.35 Poročila in šport.

SREDA, 18. maja: 9.00 Živordeči avtobus — 9.30 Kmetijstvo danes — 10.00 Vzhodna Tirolska (TV v šoli) — 10.30—12.00 Kako hranimo osla? Ljubzenska pustolovščina — 17.30 Predstava lutkovnega gledališča — 17.55 Za lahko noč — 18.50 Risanke z Adelheido — 18.25 ORF danes — 18.30 MI — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Wencke Myhre: To je moj svet — 21.05 Športna oddaja — 22.40 Poročila in šport — 22.45 Sramoten dogodek pri Scotland Yardu; kriminalni film, ki se bavi kritično z delom policijskih uradnikov in z njihovimi človeškimi slabostmi.

ČETRTEK, 19. maja: 15.30 Stan Laurel in Oliver Hardy — 16.30 Čisto neverjetna zgodba; otroška igra — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Kraj za živali — 18.45 Umetniški zakladi v Furlaniji — 19.25 Kristjan v času — 19.30 Čas v sliki in kultura — 19.50 Šport — 20.15 Figarova svatba (1. del); komična opera v štirih dejanjih v italijanskem jeziku; glasba W. A. Mozart — 22.00 Poročila in šport — 22.05 Figarova svatba (2. del) — 23.25 Emmingerjevi.

PETEK, 20. maja: 9.00 Za cibane — 9.30 Ljudsko gospodarstvo — 10.00 Zvok po človeški roki — 10.30 Klub seniorjev — 11.00—12.00 Stan Laurel in Oliver Hardy — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Zwickelbach & Co. (8); V nebeško kraljestvo — 18.25 ORF danes — 18.30 MI — 19.00 Avstrija v

sliki — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Service-Box — 20.15 Aktini znaki XY-nerešeni — 21.20 Bolano morje: Sredozemsko morje v nevarnosti — 22.05 Šport — 22.10 Obsojenci v puščavi Kalahari; pustolovščina petih mož in ene ženske, ki poskušajo rešiti svoje življenje po letalski nesreči v puščavi Kalahari — 0.05 Aktini znaki XY-nerešeni — 0.20 Poročila.

SOBOTA, 21. maja: 15.10 V Pratru cvetijo spet drevesa; brezupna ljubzen meščanske mladenke in mladega vojvode — 16.45 Pojoči teniški igralec Lance Lumsden — 17.00 Risati, slikati, oblikovati — 17.30 Obalni gusarji; napeta pustolovščina na zahodni kanadski obali — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Panoptikum — 18.25 ORF danes — 18.30 Heinz Conrads v soboto zvečer — 18.55 Prijetni dom — 19.00 Avstrija v sliki z Južno Tirolsko-aktualno — 19.30 Čas v sliki in kultura — 19.55 Šport — 20.15 Fantastična noč; komedija Jeroma Chodorowa — 21.55 Šport — 20.10 Vprašanja kristjana — 22.15 Kmalu se bo zgodilo; kriminalna zgodba o starem ženskarju, ki se je poročil s svojo ženo le zaradi denarja — 23.50 Poročila.

2. PROGRAM

NEDELJA, 15. maja: 17.15 Argumenti — 18.00 Topscope — 18.30 Kraljevi gradovi v Maroku — 19.30 Pošast; v angleškem jeziku z nemškimi podnaslovi — 20.00 Knjižni sejem — 20.15 V lastni zadevi — 21.50 Brez nagobčnika.

PONEDELJEK, 16. maja: 17.40 Fizika — 18.00 Angleščina — 18.30 Cesta kraljev — 19.30 Uporabna fizika — 20.00 Hiša na lepem kraju: Zenske v vojni — 20.55 Vstop prost — 21.40 Čas v sliki 2 — 22.10 Družinsko življenje; dokumentacijski film o mladenki, ki se izgubi v svojem okolju.

TOREK, 17. maja: 17.30 Kmetijstvo danes — 18.00 Angleščina — 18.30 Znanje — aktualno — 19.30 Vzhodna Tirolska (TV v šoli) — 20.00 Po lastnih sledeh (2): Riba med ribami; Hans Haas pripoveduje — 21.10 Vzgoja pred Verdunom (2); film v dveh delih po romanu „Velika vojna belih ljudi“ Arnolda Zweiga — 22.10 Čas v sliki 2 in kultura.

SREDA, 18. maja: 18.00 Francoščina — 18.55 Svet pod vodo — 19.30 Zvok po človeški roki — 20.00 Teleobjektiv s Clausom Gattererjem — 21.05 Razstava: Podelitev nagrad za nemško malo umetnost — 22.10 Čas v sliki 2 in kultura — 22.45 Junaki Zahoda; v angleškem jeziku z nemškimi podnaslovi.

ČETRTEK, 19. maja: 18.00 Veselje ob glasbi — 18.45 Bil je nekoč pevec droz (tič) — poetična zgodba mladeniča iz Tbilisija — 20.15 Krasen dan: televizijska igra.

PETEK, 20. maja: 17.30 Igre odraslih — 18.00 Nemščina — 18.30 Tisoč let kakor dan: Kairouan, tunizijsko sveto mesto — 19.30 Francoščina (TV v šoli) — 20.00 Sejem iznajdb — 21.00 Nova;

Hoval: TKU-Doppelbrand

Von den 365 Tagen im Jahr sind im österreichischen Durchschnitt nur rund 100 bis 150 Tage so schön, daß man es in seinen eigenen vier Wänden ohne Heizung aushalten kann.

Während der anderen 215 bis 265 Tage ist es draußen kühl, naß und Frost, Eis und Schnee lassen nur ein beheiztes Heim als behaglich erscheinen.

Daß es sich heute mit einer Warmwasserzentralheizung wohl am behaglichsten wohnen läßt, wird niemand mehr bestreiten. Praktisch alle Neubauten werden heute mit Zentralheizung ausgerüstet. Und auch bei fast jedem Umbau einer alten Liegenschaft wird heute eine Zentralheizung installiert.

Der größte Fehler aber — und auch leider ein sehr häufig begangener — ist der, sich seine Heizungsanlage nicht vom Heizungsfachmann installieren zu lassen. Denn eine Heizungsanlage muß, wenn sie gut und wirtschaftlich funktionieren soll, vom Fachmann berechnet werden. Der Fachmann holt sich die genauen Pläne mit den Angaben über Baukonstruktion, Materialstärken, Standort des Hauses, besonderer Windeinfall, Isolierung usw.

Anschließend berechnet er für jeden geheizten Raum den Wärmeverlust. Dieser Verlust muß durch einen Heizkörper mit bestimmter Größe gedeckt werden. Der totale Wärmeverlust des Gebäudes bestimmt anschließend die Heizkesselleistung.

Nachdem aber alles ganz genau berechnet worden ist, stellt sich für denjenigen, der in Zukunft sein Heim mit einer Zentralheizung behaglich gestalten will, die Gretchenfrage: „Womit werde ich heizen, was wird mich das kosten?“ Bei der Beantwortung dieser Frage kommt es ganz darauf an, welche Energieform am betreffenden Standplatz am günstigsten geliefert werden kann. Um hier wirklich vergleichen zu können, verwendet man die Einheit der Kilokalorie (kcal.).

Sollten Sie es schon vergessen haben: eine kcal ist die Wärmemenge, die man braucht, um einen Liter Wasser um ein Grad Celsius zu erwärmen. Beim Brennstoffpreis ist also nicht entscheidend, wieviel ein Kilo oder ein Kubikmeter davon kostet, sondern wieviel Wärme dafür abgegeben wird. Die höchste kcal-Leistung ergibt sich für ein Kilo Öl: Dafür bekommen Sie knapp über 10.000 kcal. Ein Kubikme-

ter Erdgas liefert 9.000 kcal, 1 kg Koks 7.000 kcal und 1 Kubikmeter Stadtgas 4.500 kcal. Je nach Standort Ihres Hauses werden die Preise für die einzelnen Energieformen schwanken.

Nun ist es aber leider so, daß Energiepreise nicht nur örtlich, sondern auch zeitlich schwanken. Das heißt, Öl ist vielleicht heute billiger für Sie, kann aber morgen schon teurer sein. Sie haben aber dann Ihre Heizungsanlage schon installiert und sehen sich jetzt plötzlich gezwungen, mit dem früher so billigen Öl heute teurer zu heizen. Oder umgekehrt: Sie haben eine Koksheizungsanlage installiert und entdecken plötzlich, daß in der derzeitigen Situation ein Heizen mit Öl viel billiger wäre.

Hier bietet sich nun eine optimale Lösung an: der TKU-Doppelbrandkessel von Hoval. Denn mit einem TKU-Doppelbrandkessel können Sie ebenso wirtschaftlich Öl, Gas oder feste Brennstoffe verfeuern. Die Umstellung von Öl oder Gas auf feste Brennstoffe — und ebenso auch umgekehrt — ist mit wenigen Handgriffen möglich. Damit hat HOVAL in einer Zeit wie heute, da Energie knapp und teuer geworden ist, eine moderne und kostengünstige Möglichkeit des Energiesparens im Bereich der eigenen Zentralheizung geschaffen. Mit einem TKU-Doppelbrandkessel von Hoval, der Ihnen als Kombinationskessel gleichzeitig auch unbegrenzt warmes Wasser für Ihren gesamten Haushalt liefern kann, sind Sie auch in Zukunft unabhängig von einzelnen Brennstoffpreisen und können sich von Fall zu Fall für den für Sie am günstigsten Brennstoff entscheiden.

Fragen Sie doch einmal, bevor Sie sich zur Installation Ihrer neuen Heizungsanlage entschließen, Ihren Heizungsfachmann über die TKU-Doppelbrandkessel von HOVAL.

Schließlich lautet der Leitspruch der Firma HOVAL nicht umsonst: „Hoval heizt, was andere versprechen.“

PREVIDNOST

Oče petletnemu sinu: »Jože, prinesi pol litra boljšega!«
Ko se sin vrne iz kleti, ga oče vpraša: »Ali si dobro zavaroval pipo?«

»Da, očka, saj jo imam tukaj v žepu,« odgovori sin.

DRAG SPOMIN

Juri Benko je vzela Lenko. Ker pa je Lenka raje posedala v senci, kot delala na polju, je prišlo med njima kmalu do preprirov. Nazadnje mu je ženka — ušla. Juri pa je dal v časopis naslednji oglas: »Izgubil sem ženo, kdor bi jo našel, naj mi jo vrne, ker mi je drag spomin.«

RADIO CELOVEC

NEDELJA, 15. maja: 07.05—07.35 Duhovni nagovor — Naj pesmica naša darilo vam bo.

PONEDELJEK, 16. maja: 13.45—14.30 Celovski radijski dnevnik — Slovenski solisti.

TOREK, 17. maja: 09.30—10.00 Za našo vas — 13.45—14.30 Celovski radijski dnevnik — Šport — Otroci, poslušajte!

SREDA, 18. maja: 13.45—14.30 Celovski radijski dnevnik — Minute z... — Cerkev in svet.

ČETRTEK, 19. maja: 7.05—07.35 »Zdrava, roža Marija« (Marijine pesmi).

PETEK, 20. maja: 13.45—14.30 Celovski radijski dnevnik — Ljudske pesmi — Dr. A. Feinig: Hiša, ledinska in krajevna imena.

SOBOTA, 21. maja: 09.45—10.30 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

RUTAR CENTER MÖBEL + ELEKTRO

Soba za goste tridelna (omara z dvojnimi vrati, postelja in nočna omarica) S 2790.-

Darujte za tiskovni sklad!

človeka. V očeh mu berem bolezen, in le pomni me, ne bo tlačil dolgo zemlje. — Tukaj sva pa na pol pota; torej srečno!

In stavec se izgubi v gozdu.

XV

Prisemejala se je lahkoživa hčerkica čemerne mamke zime, ljuba pomlad. Sneg je ginil pod njenimi nožicami, in beli zvonček je zapel pod grmovjem in klical s sestri trobentico zaspane tovariše iz postelje. Teloh je odgrnil odejo, in bršljan je krepkeje objel svojega podpornika in se vzpel po hrastovem deblu. Celu po žilah stare vrbe se je začel urneje pretakati sok, in komaj je starka sproti odpirala vrata radovednemu cvetju, ki je sililo na dan in hoptelo vedeti, kaj vrbaci tako kričé. Ti pa so imeli velik prepir in gnali silen hrušč in trušč. Nekaj tujcev se je mislilo naseliti in lastovica je letala okrog Pečarjeve hiše in terjala nazaj svoje gnezdo, v katerem so se košatili kričavi vrbaci. Glejte si no! so vpili ti domačini, zdaj pridejo požeruhi, ko je vsega dosti; pozimi jih pa ni bilo! Kar pojdite, od koder ste prišli!

Delo na polju se je bilo pričelo. Kadar je bilo lepo gorko, je izgnal Jurij ovce razen mladičev, da se sprehodijo, in popasoval je tudi ozimino, če je prehitro rasla in se je bilo bati, da bo polegla. Teščé pa ni izpuščal drobne na pašo, dokler je bilo hladno, in držal jo je tudi v hlevu, kadar je bila zemlja po deževnem vremenu premočena; zakaj pašniki se kvarijo in živina naleze boleznim. Za jaro setev je oral njive in z Matijem sta vadila delati mlade voličke, ki jih je bil kupil gospodar. Po vrtu pa je obrezoval drevje in ga čistil mahu in gosenice. Za vsako delo je imel

spretno roko, sem ter tja je pa tudi nasvetoval kaj novega, kar se je bilo v Dolini že izkazalo, o čemer pa v hribih še ničesar niso vedeli. Tako je izprosil, da si je Matija namesto nerodnega lesenega drevesa omislil železni plug. Veliko prizadev je bilo treba; ko pa je poskusil gospodar pravno orodje, ni mogel prehvaliti ne pluga ne Jurija.

Veliko truda je tudi stalo donajanje vode iz vodnjaka s škafi v hlev, kadar je ostajala živina po cele dni doma; posebno pozimi se je večkrat zgodilo, da ni bilo mogoče zunaj napajati. Jurij pa je iz hrasta, ki ga je bil podrl vihar, izdelal korito, ga postavil v hlev in napeljal vanj od vodnjaka sem lesen žleb in ni bilo treba več škafov.

„Hentaj!“ je dejal Matija, „vse pride temu fantu na misel, in kar mu pride na misel, vse naredi.“

V čišlih so imeli Jurija pri Pečarju kakor tudi pri Šimonu, kamor je prišel po kakem opravku.

„Od nepotrebnih besed pa Jurij ne bo dajal odgovora,“ je menil zgovorni Štefan, „saj skoraj nič ne govori. Trikrat na dan reče ‚o ne‘ in ‚kajpa‘, potlej je pa v kraju.“

„Jurij je pridnejši z rokami ko z jezikom,“ je dejal Šimon, in tudi Anica se je potegnila zanj, trdeč, da govori pametneje nego Štefan.

„Oh, jaz pojdem tudi rajši zjutraj k maši k Sv. Andreju,“ je dejala neko soboto zvečer Anica materi. „Dan je tako kratek, če pridemo šele proti dvem domov.“

„I, le pojdi,“ je rekla mati, „pojdem pa jaz k deseti maši.“

In Anica ni zaspala maše drugega dne, in medtem ko sta na poti moža pretresala važne denarne zadeve, se je pomenkovala ona z Jurijem o tisoč rečeh. Ni ji pošlo nikdar povpraševanje; vse je hotela izvedeti, če ima veliko

dela, če mu je kaj dolgčas, če je rad na Gori. Zdej je govorila resno, zdaj šalljivo, da si je mislil Jurij: s tem dekletom se je pa lahko meniti. In res mu je prišlo toliko besedi na jezik, da se je sam sebi čudil. Do zdaj je bil teh misli, da se more zabavati pravzaprav le med moškimi in da ženska prijetno družino le kazi; zdaj se mu je pa zazdelo, da je Aničina družba skoraj prijetnejša ko Premčevega Miha. Tako po domače je govoril z njo kakor le kdaj s svojim prijateljem, in če je primerjal Anico z Rozalko, se mu je zdela le-ta nekoliko prevesela in preživa, in mislil si je, da bi Anica ne zasmehovala tako hudo revnega Štefana, ker je boljšega srca. — In dobrega srca je res Anica: njemu je podarila šopek za klobuk in po poti je nabirala gredoč cvetic in spletala venček; ko sta pa šla narazen mu je naročila, naj ga nese Rozalki. A Rozalka ni bila nič posebno vesela, ko ga ji je prinesel. „Anica je šla zarana, pa meni ni nič povedala. Zdej bomo morali pa sami iti,“ je dejala in usteca so se ji zakrivila navzdol, da je bilo videti žalostno in smešno. „No Jurij,“ ga je ogovorila, „ti imaš pa tak šopek za klobukom kakor metlo, da ga komaj nosiš. Ali ga je tudi Anica naredila?“

„Tudi,“ je dejal Jurij, Rozalka pa je odšla, da se pravi za cerkev. „Kar pojdimo, kar pojdimo!“ je priganjala mater, kar sicer ni bila njena navada.

„Počakaj no! Saj ne gori voda. Vidiš, ravno gre Šimonovka s Štefanom,“ jo je zadrževala mati.

Ko so pa prišli popoldne domov, je bila Rozalka slabe volje. „Oh, kako je pust ta Štefan, mati!“ je tožila. „Vedno sili v človeka in tako neslano govori!“

„Pa se mu zmeraj smeješ in režiš,“ pravi mati; „potlej pa misli, da ti ugaja.“

(Dalje prihodnjič)

Poslovili smo se od dr. Vinka Zwittera

Življenje, to so odnosi, to so srečanja. Ko se človek poslovi, posebno še, če se poslovi za vedno, se šele zavedamo, v kakšnem odnosu smo živeli z njim. Če smo se mu odpri, mu znali prisluhniti, smo bili tankočutni, da smo zaznali, kdaj mu zveni srce?

Njegovo življenje in delo je imelo eno izhodišče in en cilj: Jezusa Kristusa.

Trije možje so predvsem oblikovali njegovo miselnost in življenje in jih je tudi v pogovorih pogosto omenjal. V študijskih letih mu je na Dunaju prof. Othmar Spann odprl celotno krščan-

Na domu

sko gledanje na svet in življenje. G. dr. Rudolf Blüml ga je pridobil za apostolsko delo v krški škofiji, ob Francozu P. Teilhardu Chardinu se je navduševal. Pri tem mislecu je najbolj jasno prepoznal cilj, ki ga je zasledoval.

Neomajno je bil prepričan, da se veselje okoli nas preobraža in dozoreva. Skupno s Chardinom je preroško zrl v prihodnost in videl pozitiven razvoj. „Včasih si pač mislimo, da se stvari v zgodovini stvarjenja ponavljajo, da so monotone in neizrazite. To je zaradi tega, ker je v primeri s kratkim potekom naših življenj njihova doba zorenja predolga, ker je preobrazba preširoko zastavljena in hkrati preveč notranja, da bi jo zaznali s svojimi površnimi in omejenimi pogledi in uvideli splošni napredek, ki se neutrudoma odvijaja s pomočjo in skozi gradivo slesherne materije in vsakega duha. Glede tega le verjemimo razodetju, ki je zvesta opora naših najbolj človeških slutenj in želja.“

Službe, ki jih je prevzemal kot tajnik Krščansko-socialne zveze, urednik „Koroškega Slovenca“, predsednik Katoliškega delovnega odbora je vršil iz zavesti, da je narod glavni nosilec napredka in kulture; ne poedinec, sloj ali država, marveč narod je čuvar tudi božjega razodetja. Materni jezik je posoda duha. Vse svoje sile je postavil, da bi polnil to posodo z dragocenostmi in jo čuval, da se ne bi razbila. Bridko in grenko je s svojo družino doživel narodno sebičnost — nacionalizem in jo zavračal kot greh proti ljubezni. Svoje rojake pa svaril pred narodno nezavednostjo, ki oropa ljudstvo kulturnega dostojanstva. Nalogo Cerkev je videl poleg njenega vesoljnega poslanstva v tem, da očičkuje in dviga narodovo moralno, oplaja duhovne odlike in darove vsakega naroda, podpira napredek kulture in vzgaja človeka k notranji svobodi.

NAŠ TEDNIK izhaja vsak četrtek. Naroča se na naslov: „Naš tednik“, Celovec, Viktringer Ring 26. 9020 Klagenfurt. — Telefon uredništva, oglašnega oddelka in uprave 72 565. Naš zastopnik za Jugoslavijo ADIT-DZS, Gradišče 10, 61000 Ljubljana, tel. 22207. Naročnina znaša letno: za tuzemstvo 150.— šil., za Jugoslavijo 150.— din za ostalo inozemstvo 250.— šil. (po zračni pošti 500.— šil.). — Lastnik in izdajatelj: Narodni svet koroških Slovencev — Odgovorni urednik: Nužej Tolmajer, Verovce štev. 2. 9065 Žrelec. — Tiska: Tiskarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu, Viktringer Ring 26.

Pretekli petek popoldne je prišlo v Št. Jakob jemat slovo mnogo njegovih sorodnikov, prijateljev, sodelavcev, znancev. Pogrebne obrede je vodil g. prelat A. Zechner. G. A. Čebul se mu je kot duhovnik zahvalil za krščanski vzor in poudaril, kako je pokojni cenil mašo, ki je bila vir njegovih prizadevanj. G. župnik A. Karičelj je izrekel zahvalo za prizadevanje za farno občestvo.

Govorniki, ki so se javno poslovili od pokojnega in ki so prehodili z njim del življenjske poti, so iz polnosti in pestrosti življenja opozarjali na pomembna doživetja, srečanja, postaje, delo kot bi hoteli na novo sestaviti lik človeka, ki ga je strla smrt.

V imenu Katoliške akcije krške škofije se mu je zahvalil dr. E. Waldstein za delo za obnovo Cerkev, ki ga je opravljal „z modrostjo in izkustvom zrelega človeka s povsem neverjetnim mladostnim elanom in srce osvežujočim optimizmom“.

Zahvalil se je posebej njegovi družini, ki se mu je morala tolikokrat odreči.

Dr. V. Inzko se mu je zahvalil kot človeku, ki je odločilno s oblikoval kulturno in duhovno podobo Slovencev na Koroškem in za to delo nesebično zastavil svoje moči. Orisal je mejnike njegovega življenja: doma je bil na Zilji, gimnazijo obiskoval v Celovcu in nato visoko trgovsko šolo na Dunaju, ki jo je zaključil z doktoratom. Po vrnitvi na Koroško zastavi vse svoje moči v Krščansko socialno zvezo in „Koroškega Slovenca“, sodeluje v političnem in gospodarskem društvu. Med vojno mora v izgnanstvo. Po letu 1945 se poleg svojega poklica ponovno vključil v delo za narod pri Mohorjevi družbi, Narodnem svetu, v zadnjih letih pa se vedno bolj posveča delu v Cerkvu v okviru Katoliškega delovnega odbora in pripravah na

sinodo in snuje idejna izhodišča za dokument o sožitju Nemcev in Slovencev.

Ob odprtem grobu mi je dolžnost, da se v imenu Narodnega sveta koroških Slovencev zahvalim zaslužnemu rojaku za vse njegovo prizadevanje za našo narodno skupnost. Kot urednik „Koroškega Slovenca“ je obveščeval in učil stare in mlade, kot govornik na neštetihih prireditvah, verskih, prosvetnih in političnih, nam je dal pobude in nasvete, kot tajnik Koroške gospodarske zveze je svoje gospodarsko znanje posvetil tudi našim gospodarskim problemom.

Med vojno ga je doletela ista usoda kot vse vidnejše predstavnike. Po vojni pa je svoje sposobnosti posvetil

Venec Narodnega sveta (z besedilom: „Mati — Domovina — Bog“ in hvala — Narodni svet) sta

Za narodni svet se je pokojniku zahvalil podpredsednik NSKS Ignac Domej, ki je povedal tole:

študirajoči mladini ter dekletom Gospodinske šole šolskih sester v Št. Petru, izven šole pa uravnavanju vprašanja sožitja Slovencev in Nemcev na verskem področju.

Pokojnega je odlikoval brezmejen optimizem, katerega smo vsi občudovali. Določila ga je velika ljubezen do slovenske zemlje, do svojega gospodarstva, o katerem je svojim prijateljem rad pripovedoval. V Št. Jakobu pa je bil tako zaljubljen kot v svojo ženo in svojo družino. Šentjakobska zemlja naj mu je zlato počivališče in kraj miru. Ženi in otrokom pa izražam v imenu Narodnega sveta iskreno sožalje!

Blagi pokojnik z ženo Reziko

položila častni predsednik dr. Joško Tischler ter podpredsednik Ignac Domej.

VABILO ZVEZNA GIMNAZIJA ZA SLOVENCE V CELOVCU prisrčno vabi na

jubilejno šolsko akademijo

ki bo v nedeljo, dne 22. maja 1977, ob 14.30 v Delavski zbornici (Arbeiterkammer) v Celovcu.

Slovenska gimnazija praznuje 20-letnico svojega obstoja v znamenju zblizanja narodov pod naslovom:

20 LET SLOVENSKE GIMNAZIJE

„Domovina, podaj mi roko...“ (Oton Župančič).

„Ihr seid ein Teil dieses Landes...“ (F. J. Perkonig).

Na sporedu so pevske in instrumentalne točke in recitacije s primerno spremno besedo, nadalje telovaden nastop in ritmična gimnastika.

V prostorih pred dvorano bodo dijaki razstavljali svoja likovna in ročna dela.

Svetujemo in prosimo, da si vstopnice pravočasno preskrbite v pisarni Zvezne gimnazije za Slovence.

Ravnateljstvo

ZAHVALA

vsem, ki so spremili našega predragega

Tinja Stangla

kovaškega mojstra

na njegovi zadnji poti od doma žalosti v Kotmari vasi v torek, 10. maja 1977, k zadnjemu počitku na domače farno pokopališče.

Posebno se zahvaljujemo g. župniku Maksu Mihorju za njegove tople besede ob grobu.

Zahvala velja tudi cerkvenim pevcem za njihove v srce se-gajoče žalostinke in darovalcem vencev.

Kotmara vas, 11. maja 1977.

Žena Lizi

Eli in Jozi Pak ter ostale družine

Ob 25-letnici ustanovitve cerkvenega zbora v Št. Petru na Vašinjah bo v soboto, 14. maja 1977, ob 20. uri, v cerkvi

SVEČANI KONCERT

V nedeljo navrh bo slavnostna božja služba s peto mašo v C-duru organista in zborovodja domačina Tonija Mucherja.

JAKOB PETELIN-GALLUS V LJUBLJANI

V petek, 6. maja, je koncertiral naš mešani pevski zbor Jakob Petelin-Gallus v Ljubljani in požel lepo kritiko. Več o tem v prihodnji številki.

—Šport - šport—

SELE — GALICIJA 0:1 (0:1)

Prejšnjo nedeljo so Selani zagrili zadnje možnosti za vstop v 1. razred. Zopet se je izkazalo, da igrajo doma slabše kot na tujih igriščih, saj so v sami vigredni sezoni doma v treh tekmah oddali 5 točk. Sicer pa je treba povedati, da so Selani tokrat izgubili zelo nesrečno. Tega je v precejšnji meri kriv sodnik Gurker, ki je vodil 500. tekmo. Kljub nadzorstvu samega predsednika koroških sodnikov je grobo zapostavljal selske nogometaše. Da Gurker ni ravno prijatelj slovenskih nogometašev, je znano. Ni še dolgo od tega, ko je pri tekmi med Gospo Sveto in SAK izjavil, da noče slišati nobene slovenske besede.

Tudi v nedeljo ga ni dosti motilo, ko so Galičani selske nogometaše zmerjali z „Urnenträuber“ in podobno. Namesto da bi tiste nestrpnosti opomnil, če že ne iz-

Nadaljnji govorniki so bili še M. Kumer, ki se je poslovil od rajnega kot prijatelj in v imenu Kmečke zveze. Miha Antonič pa je v imenu občinskih odbornikov orisal pokojnikovo delo:

„V tem trenutku, ko se poslavljamo za vedno od dr. Vinka Zwittera, se posebno zavedamo velikega deleža, ki ga je doprinesel naš bivši kolega kot občinski odbornik in namestnik šentjakobske občine. Njegovo neumorno prizadevanje za blagor vseh občanov, za razvoj in napredek slovenske narodne skupnosti nam bo lahko vzgled pri našem nadaljnjem delu. Gotovo pa bomo najbolj cenili tole njegovo izročilo, načelo namreč, ki je vodilo njegovo življenje, da je treba vzpostaviti in gojiti odnose od človeka do človeka v duhu skupnega razumevanja.“

Pokojniku se je zahvalil še F. Krištof v imenu šentjakobskega kulturnega društva.

Nekdo od pogrebcev je menil: „Danes je praznik kristjanov!“ Zdelo se mi je, da je povedal to posmehljivo, ker se je beseda „katoliški“ in „krščanski“ pogosto slišala, pa vendar ima prav. Bil je praznik, ker je prepričanje, da se je dr. V. Zwitter preselil k Očetu, bilo močnejše kot bolečina slovesa. Na svidenje! M. I.

ključil, se je celo pritrdilno nasmešnil. Vse te okoliščine so na Selane vplivale tako negativno, da so se komaj znašli. Poleg tega je bil gol Galičanov nepravilen, saj je njihov napadalec najprej z roko umiril žogo in jo potem porinil v mrežo. Kljub vsem naštetim neugodnostim pa bi Selani že v prvem polčasu lahko odločili tekmo v svoj prid, toda napadalcji so izpustili najmanj pet stoo odstotnih možnosti. Deset minut pred koncem so Selani sicer dali gol, a sodnik ga ni priznal. Pomožnemu sodniku je Gurker po tekmi zaupal, da se je na žalost zmotil.

Vsaj v nedeljo so morali Selani spoznati, da jim je v političnem oziru usojena ista trnjeva pot, kot jo je hodil in jo še hodi Slovenski atletski klub.

Dosti boljše so se tokrat odrezali selski rezervisti, ki so ustrezno enajsterico iz Galicije premagali 8:2. Gole za Selane so dali: Flori Dovjak (3), Fridi Mak (2), Andi Dovjak (2) in Zdravko Oraže.

Prihodnjo nedeljo igrajo Selani v Celovcu proti vojakom. Točen začetek tekme lahko berete v petek v koroških časopisih.

SAK I — KAMEN I 3:0 (0:0)

Pred majhno kuliso gledalcev in na nepokošenem igrišču so se spopadli nogometaši SAK z moštvo iz Kamna. V prvem polčasu sta bili obe moštvi enakovredni. Šans je imel SAK sicer več, vendar zaradi nesporazumov in nekoncentracije jih niso izrabili.

V drugem polčasu so Kamenčani kar od začetka začeli tritati čas. V protinapadu pa je SAK že v prvih minutah povedel Rogl na 1:0 po precizni podaji Woschitza. Drugi gol je dal Zablatnik, ki je po solu premagal nasprotnega vratarja. Tretji gol za SAK pa je zadel z glavo Fera.

Igrali so: Beton; J. Pandel, Lampichler, Prušnik, Woschitz; Zablatnik, Rogl, M. Pandel; Polanšek, Fera, Hobel (J. Blažs, nato M. Verlik).

SAK igra v nedeljo, 15. maja, v Tinjah. SAK II: ob 14.30, SAK I: ob 16.30. Mladinci igrajo v Št. Janžu proti SCA Št. Vid ob 16.00. 19. maja igrajo mladinci v Št. Vidu, ob 10.00, proti SV. Št. Vidu.

**Darujte za
tiskovni sklad!**